

**IFJUSÁGI KÖNYVTÁR
- 5. SZÁM -**

KUTYA-TÖRTÉNETEK

**ANGOL EREDETIBŐL FORDITOTTA:
REICHARD PIROSKA**

**DANUBIA
ZEITUNGS- UND VERLAGSGESELLSCHAFT M. B. H.
WIEN**

A mű elektronikus változatára a Nevezd meg! - Így add tovább! 4.0 Nemzetközi (CC BY-SA 4.0) Creative Commons licenc feltételei érvényesek. További információk: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.hu>

Elektronikus változat:
Budapest : Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület, 2018
Készült az Internet Szolgáltatók Tanácsa támogatásával.
Készítette az Országos Széchényi Könyvtár E-könyvtári Szolgáltatások Osztálya
ISBN 978-963-417-401-1 (online)
MEK-18886

TARTALOM

ELŐSZÓ.

KARLÓ.

HOGYAN ADOTT VÉSZJELET VILLÁM DANDY?

BRÚNÓ.

BOMBA, A TÜZÉRSÉGI KUTYA.

KIS PÉNTEK.

HOGYAN HIVTA EL PALI A KUTYÁT.

PEDRÓ.

A HÓKIRÁLY.

CUPIDO ÉS A ZENDÜLŐK.

AZ AGÁR FIGYELMEZTETÉSE.

CIGÁNY.

PETTYES PÉTER, A TŰZOLTÓ.

AZ ISKOLATEREM KUTYÁJA.

A LEVÉL-ZSÁKOK GAZDIJA.

GAZDI, A POSTAHIVATAL KUTYÁJA.

GAZDI UTAZÁSA A VILÁG KÖRÜL.

ELŐSZÓ.

Tíz meg tízezerféle állat él a világon, de mindannyiok közt csak egy barátunk és pártfogónk van, csak egy osztja meg családi életünket és ismer fel minket otthon és az idegenben. És ez a kutya.

Terjedelmes kötetet tölthetnénk meg a kutya-fajták leírásával, a nemes szentbernáthegyitől kezdve a parányi fekete-rőt tacsskóig. Egy második kötetet megtölthetnénk csodálatos értelmességére és hasznosságára vonatkozó adatokkal, egy harmadikat pedig olyan történetekkel, melyek emberi barátjai iránti hűségéről beszélnek és a bátorságról, mellyel veszélyből és halálból megmenti őket.

E könyvben a kutya életének ezt a bátor, hűséges oldalát találjátok meg. Nem legérdekesebbek a *Gazdiról*, a posta-hivatal kutyájáról szóló történetek. Egyike volt a legrendkívülőbb kutyáknak, melyek csak valaha éltek. Nem egyes emberhez vagy családhoz ragaszkodott, mint a legtöbb kutya, hanem minden postai szolgálatot végző emberhez; éveken át önszántából beutazta az országot és vigyázott az Egyesült Államok postacsomagjaira.

Hogy miért szerettek meg minket a kutyák más állatoknál annyival jobban, talán sohasem fogjuk kideríteni. Talán azt hiszik, hogy az *övéik* vagyunk, ahelyett, hogy ők a mieink! Ki tudja, talán nem egy hűséges öreg pajtás azt gondolhatja magában: „Ez a csinos fiú és ez a nagy ház az *enyém*, hát jól gondjukat kell viselnem.” Bármint van is, egy bizonyos: alig van kutya, amely nem viszonzza mind azt a szeretetet és jóságot, melyet rá fordítanak.

Talán van kutya-barátod és érted a kutyákat. Ha nincs, e történetekből olyasmit tanulsz e nemes, ragaszkodó állatról, amitől jóságosabb leszel minden kutya iránt, és felkészültebb arra a szerencsés napra, melyen egy derék kutya magáénak fogadhat.

KARLÓ.

Mily jól emlékszünk mindannyian Karlóra, városunk rendőrének, Mr. Rhodesnek drága öreg kutyájára! Agyafúrt kutató volt és nem egyszer felfedezte a tolvajok búvó-helyeit. Még mi gyermekek is féltünk tőle egy kicsit, mert ha valami rosszat tettünk, Karló biztosan mindent megtudott, sőt meg is dorgált érte.

Egyszer megmentette a polgármester kislányát a vízbefulástól és e naptól kezdve hőssé lett. A polgárok arany nyakkövvel ajándékozták meg bátorságáért, de Karlón sohasem látszott semmi különös büszkeség ez ékesség miatt.

Mindig nagyon fontosnak tartotta, hogy jelen legyen minden tűznél a városban. Úgy tudott létrát mászni, mint akármelyik tűzoltó, és nagyon is jól emlékszem legutolsó kalandjára.

Estefelé volt egy ünnepnapon; és kevesen voltak a helységben, mert a város polgárságának legnagyobb része kirándult egy közeli tóhoz.

Emlékszem, szánalmasan cserbenhagyottnak éreztem magamat, amiért nem vehettem részt a kiránduláson. Úgy öt óra tájban a templomok harangjai hangosan és gyorsan kongani kezdtek, Karló pedig, ki addig lustán aludt és őrizte a helységet, felriadt, két-három beszédes morgással gazdáját hívta és a legnagyobb gyorsasággal a tűzhöz rohant.

Általános örömkialtás támadt: - „Karló elszaladt!”

Természetesen, minden fiú a szomszédságból sietve követte.

A kutya egész idő alatt nagyon tevékenyen és értelmesen viselkedett: nagy gyorsasággal és gonddal hurcolt le a lépcsőn mindenféle dolgokat.

Mikor az utolsó ház égett, egy gyermek kiáltása hallatszott a felső emeletről. Természetesen szó sem lehetett róla, hogy valaki fölmelessen és élve visszatérhessen; de mintha Karló egy pillantásra megértette volna a helyzetet. Mivel kutya-esze felfogta, hogy az első emelet már lángban állanak, felszaladt a létrán és beugrott az ablakon. A tűz és füst nemsokára visszautzték, de gazdája, ki e pillanatban jelent meg, kiáltott néki, hogy menjen vissza és a tömeg éljenezte. Megértette-e vagy sem, ismét belépett az ablakon és mikor már visszatérésének végső reményéről is lemondunk, gyerekes kiabálás jelentette megérkezését. Borzalmasan össze volt égvé és leesett, mielőtt földre ért volna - de még mindég csodálatos állhatatossággal tartotta a kisbabát.

Kitűnt, hogy a gyermek nem nagyon sebesült meg, de szegény Karló sérülései végzetesek voltak. A bátor kutyát a legnagyobb gondossággal ápolták, a következő napon mégis kiszenvedett. A temetőnek egyik csinos helyén temették el, sírjára meg kis fehér követ helyeztek evvel a felírással:

*Itt nyugszik Karló, az okos kutya,
ki az 1875-i tűzvészkor
szinte emberi értelmességet és ügyességet tanusított.*

HOGYAN ADOTT VÉSZJELET VILLÁM DANDY?

Annak a fekete-fehér kutyának, melyet minden nap ott láthatni a töltésen az utca s a kis vasút felett, amint végnélküli kíváncsisággal pislog a járókelőkre, van egy hétköznapi neve és egy „ünnepi” neve. Ha félénk kis lányok iskolába sietnek el mellette, ezt suttojják: „Itt van Dandy!” Ha fiúk mennek el mellette, ezt kiáltják: „Halló, Dandy!” - Ez a hétköznapi neve. Úgy látszott, illik rá, mikor elénk hemperedett a ládikóból, melyben Maine-től egészen idáig a nagy utat megtette. Nagy meglepetésében csak állott körülnézve és mindenki őt nézte. Estélyi öltözet volt rajta: fényes fekete kabát, fehér ingmell és fehér keztyű; farkának hegyén pedig vidám kis bojtot viselt, haja meg közepén ketté volt választva. Mulatságos kutyuska volt, mindenkihez odaszaladt; csöppet sem volt félénk vagy szégyenlős. Az egész háznép meg akarta cirógatni a fejét és valaki azt mondta: „Hát nem valóságos dandy?” Így akadt neve. Gyors mozdulataiért hozzáadtuk második névnek „Villám”-ot.

Dandyt végzete kutyátlan környezetbe vetette. Tőlünk jobbra előkelő polgár élt, kinek senki ijafija nem volt s ki a kutyát alkalmatlanságnak tartotta. A balról lakó család nem szerette és nem utálta a kutyákat: közömbös volt irántuk. De szemközt a két házban senki sem szerette a kutyákat, sőt egyik férfi még durván rájuk is szólt.

Dandy érzelmeit sérti, ha visszautasítják. Olykor néhány vakkantással vagy morgással mutatja ki boldogtalanságát, de egy jó szó vagy cirógatás megvívasztalja.

Dandy hajlandó arra, hogy az ügyeskedéseket méltóságán alólinak tekintse és olykor ásít, ha unszolják, hogy tudományát fitogtassa. Sohasem tanították szigorúsággal, sem cukorsütemény vagy egyéb jutalom ígéretével. Áll és buzgón figyel arra, amit nyugodt hangon mondanak neki.

- Nos, Dandy, a bundád nagyon kócos; hol a kefed?

Szeme csillog, farkát művelten megcsóválja, a fiókhöz rohan és előhúzza a kefed.

A türelemnek és jóságnak ugyanebben az iskolájában megtanult kosarakat és csomagokat hordani, különböző dolgokat megkeresni, odavinni az ujságot egyik embertől a másikhoz és felszedni bármit, amit a padlóra ejtenek. Ha boldog és engedelmes hangulatban van, szereti előhozni a házicipőt, mikor az ember fáradtan hazatér a városból: könnyedén felsiet a lépcsőn és nyugodtan lehozza a papucsokat, egyenként. De ha véletlenül álmos vagy lusta, ásít, megrázkódik és nehézkesen mászik felfelé, a lehető legnagyobb zajt csapva. Hosszú, hosszú idő múlva jön vissza, maga után húzva a cipőket, melyek kattognak-csattognak és ugrabugrálnak egész úton.

- Dandy! - mondom bánatos hangon, és kötelességemnek érzem, hogy kissé megdorgáljam, mire két fehér mancsát nyújtja és barna szeme esdeklően néz fel; ez azt jelenti, hogy szégyelli magát és legközelebb készségesebb lesz.

Magában százféleképen elszórakozik, de másokkal legkedvesebb mulatsága a labda és egy játék, melyet „A csavargók cipői”-nek hívunk. Labdáját egy fiók sarkában tartják; ha kedve kerekedik játszani, odaül a fiókhöz, orrát ama sarokra irányítva és türelmesen vár, míg valaki kiveszi. Akkor kezdődik a játék.

- Menj ki a szobából, Dandy - mondják.

Nagy sietséggel kilohol és vár, míg eldugják a labdát, bármily sokáig is tart.

- Gyere be!...

Könnyedén betáncol és halk, titokzatos mozdulatokkal megvizsgál minden zeget-zugot, míg megtalálja. És akkor hogy csóválja a farkát!

Néha bekukucskál az ajtó hasadékán, mikor eldugjuk a labdát, de nagyon szégyelli magát, ha mondjuk: „Ó Dandy, kukucskáltál!” Ilyenkor halkán ismét kimegy, lekonyult füllel és farokkal.

Mikor „A csavargók cipői”-t játssza, minden régi cipőt összehord, amit csak padláson, istállóban, pincében vagy bárhol a ház körül talál, és rázza azokat. Sok kutyát megtanított rá, hogy cipőt rázzanak vele; és szomorúan be kell vallanom, ha nincs cipő-állomány kéznél, megpróbálja a macskát rázni, de ez mindég nagyon is fürgén elillan az orra elől.

Egy ragyogó holdvilágos júniusi éjszakán az egész város aludt és olyan csendes volt, mint a vidéki helységek éjféltájt. Egyszerre valaki hallotta, hogy Dandy dühösen ugat. A nyugodt éjben szellő sem mozdult és a lég illatos volt. Talán azt gondolták, Dandy a holdra ugat, mert senki sem figyelt rá. Hosszú ugatás után üvölteni kezdett, aztán nyöszörögni és sírni. Sohasem törődtek vele ily kevéssé. Bár elkedvetlenül, még sem esett teljesen kétségbe és veszettül ugatni kezdett. Ekkor valaki kiment megnézni, mi a baj. Kiáltás támadt, riasztó és örökké felejthetetlen azoknak, akik hallották, - a „Tűz!” kiáltása. Dandy pedig ott állt mellső lábaival az ablakpárkányon, egy lángoló csúrré bámulva. Odarohant a szobábalépőhöz, hangosan ugatott s aztán vinyogva visszazaladt az ablakhoz. Hogyan terjedt el a riadó, hogyan jöttek a fecskendők és hogyan gyűlt össze a tömeg, senki sem emlékezett rá később. A csűr leégett, de a lángok terjedését megakadályozták és Dandy vészjele megmentette a házat.

És mind megváltozott a kutyákra vonatkozó vélemény abban a szomszédságban! A jobb-oldaliak azt mondták, ők mindég szerették Dandyt; a baloldali úr vett egy élénk kis kutyát; s ami még csodálatosabb, az az úr, aki barátságtalan szokott lenni a kutyákhoz, nagy házőrzőebet vásárolt. Villám Dandy most minden nap ott ül a töltésen, s amint öregszik, egyre gondolkozóbb lesz. Mind a járókelők ismerik; a legtiszteltebb bennszülöttekhez tartozik.

BRÚNÓ.

Brúnót, a pompás bernáthegyit, először Capri-ban a Quisisana-villa egyik folyosóján láttam. A lépcső lábánál ült; szép nyílt szemét, mely olyan tiszta és sugárzó volt, mint az agát, a felső lépcsőfokokra szegezte, hol két fiatalságot szenvelgő korosabb nő idegesen habozva állott, mintha félne lejönni.

Mint később megtudtam, gazdája, egy skót fiatal ember, barátját látogatta meg a felsőbb emeleten, és azt kívánta Brúnótól, hogy ott várjon, míg visszajön; és Brúnó sohasem szegett meg parancsot.

A szamarak, melyeknek a hölgyeket mindennapi kirándulásukra kellett volna vinni, a kapuban várakoztak türelmetlen „padroná”-jukkal, Brúnó pedig olyan mozdulatlanul őrizte a lépcsőt, mint valami szfinx.

Nékem meglehetősen mulatságos volt a jelenet. A szelid, jóságosnak látszó állat nemes arcával és becsületes szemével legkevésbé sem volt félelmetes; selymes fejének símogásával és becézésével próbáltam megnyugtatni a félénk, idősebb nőket.

- Bizonyos vagyok benne, nincs mitől félniük, - szoltam, miközben hasztalan próbáltam Brúnót nyakláncának rángatásával oldalra húzni. - Látják, milyen szelíd. Én idegen vagyok és mégis engedi, hogy hozzá nyúljak. Igazán, bántatlanul elmehetnek mellette.

- Ó, nem; a viláért sem! - kiáltották egyhangon, vállvonogatással és szégyenlős mozdulatokkal. - Olyan nagy és olyan vad külsejű! Minket les és ha lemegyünk, megtámad. Vissza kell térnünk szobáinkba és csengetnünk a vendéglőért. A kutyát el kell távolítani a házból. Vagy mi megyünk el, vagy ő.

E pillanatban két más alak jelent meg a lépcső tetején: egy dada bájos négy-öt éves kislánnyal, drága kis teremtéssel, kit mindannyian imádtunk; egyetlen gyermeke volt özvegy anyjának.

Abban a pillanatban, mikor a kis Rózsika meglátta a kutyát, örömkialtással röpi le a lépcsőn:

- Princ, *én* Princem!...

- Nem nem; ez nem Princ, - mondta a dada, - de hasonlít Princhez.

Aztán magyarázó hangon fordult a hölgyekhez:

- Van egy Princ nevű nagy bernáthegyije otthon és nagyon szereti. Vigyázz, Rózsika, - szolt rá a gyermekre, aki egészen ráborult a kutyára és kedvesen átkarolva cirógatta.

Brúnó még mindég meg sem moccan; sem agát-szemét nem fordította el a legfelső lépcsőfokról; de nagy, merész szája vidáman mosolygott és gyönyörű bolyhos farkát gyöngéd méltánylással csóválgatta.

- Nos, - csábítottam a két foglyot - bizonyára nem félnek lejönni; látják, milyen barátságos.

- Gondolod, testvér, merhetjük? - szolt egyik.

- Ha te bizol benne, hogy ártalmatlan, én követlek, - felelte a másik.

Lopva sokszor az ártatlan Brúnóra pillantottak és habozva, félénken lelépkedtek félig az emeleten; ekkor Brúnó hirtelen éleset, hangosat vakkantott. Gazdája léptét hallotta fent a folyosón és meg akarta mondani neki, hogy vár rá. De a megriadt nők támadásnak vélték és azt képzelve, hogy a kutya nyomukban van, megfordultak, vad futásnak eredtek, és átható sikoltozásuk a villa minden zugában visszhangzott.

Egy pillantás alatt a helyszínen voltak a vendéglős, a vendégek, a szolgák és Brúnó gazdája, hogy Brúnót nyugodtan a közepén ülve találják; nyakát a kis Rózsika karja ölelte körül és nagy szeme csupa komoly kérdezősködéssel úgy fordult egyik emberről a másikra, mintha tudakolná, mi történt.

Mihelyt a félénk asszonyok megértették, hogy valójában semmi sem történt s hogy ők élnek és épségben maradtak, szapora szavakkal követelni kezdték a vendéglöstől, hogy a hű és szófogadó Brúnót üzzék ki a házból.

- Látja, kedves uram, hogyan áll a dolog. Ha a hölgyek kifogásolják, mit tehetek? - S a szegény vendéglős tehetetlenül vállat vont.

- Természetesen, barátom, - szólt Brúnó gazdája szívélyesen. - De ahová Brúnó megy, oda megyek én is. Rögtön átköltözünk a Tiberio-szállóba. A hölgyek ok nélkül nyugtalankodnak. Brúnó a legúrabb viselkedésű kutya, akit valaha ismertem. Pártolja és megvédi az asszonyokat és gyermekeket. Van egy bátorsági-érme. Öt életet mentett meg, hármat a hóból, és kettőt a vízbefulástól. Hős ő, hercege a kutyáknak. Olyan hosszú családfája van, mint a karom. Sok emberi lény él, aki Brúnónál kevésbé emberi... Nézzék azt a kis angyalt, - folytatta Rózsikára pillantva - az felismeri ezt a szép néma lelket. Nem fél tőle. Hasonlítanak egymásra ártatlanságban, félelemnélküliségben és szeretetben. Gyere, barátom és társam, más szállást keresünk. Vidáman meghajolt az elszontyolodott csoport előtt és elsétált, Brúnó pedig követte, míg Rózsika tünődve nézett utánuk és magában suttofta:

- Princ, én Princem!

S most lássuk az eset folytatását, melynek nem voltam szemtanúja, de úgy akarom elmondani, ahogyan nekem elmondták.

Pár nappal azután, hogy Brúnó gazdája átköltözött a Tiberio-szállóba, Rózsika anyjával és dadájával kirándult a Tiberio-villához, melynek közelében fenséges kőszirt emelkedik ki többszáz lábnyira a tenger fölé. Hogy-mint történt, sem az anyja, sem a dada nem tudta elmondani. Ott ültek nem messze a kőszirt élétől, az anya rajzolt, a lány varrt, Rózsika pedig közel hozzájuk azt a szép harangvirágot szedte, mely oly dúsan virul a romok között. Mikor egy pillanattal később utána néztek, a gyermek nem volt sehol. Rémuult kiáltással ugrott oda a két nő a sziklafal éléhez és ott, teljes tízlábbal alattuk, a tenger és égbolt közt, csüngött Rózsika, muszlin-ruhájával egy csipkés sziklafokon fennakadva.

A dada magánkívvül a félelemtől segítségért rohant, míg az anya a sziklaélen kihajolva tehetetlen gyötrelemben könyörögve nyújtotta kezét gyermeke felé. De jaj! Rózsika sokkal mélyebben volt, semhogy elérhette volna, s ruhájának lenge anyaga bármely pillanatban elszakadhat és akkor elnyeli lent a mélység.

Messze, messze, lent a sziklák közt a tenger mellett két alak mozgott s míg Rózsika anyja segítségért sikoltott, reménykeltő kiáltás hangzott fel:

- Bátorság! bátorság! Brúnó meg fogja menteni.

Brúnó gazdája volt, aki felfelé küszködött a kőszirt homlokzatán, hol alig volt talpalatnyi támpont ember vagy állat számára. De Brúnó már messze előtte járt; zihált, tüsszögött, kapart, fűcsomókba és kis kiugrásokba kapaszkodott, erős karmát repedésekbe és hasadékokba vájta, szakadékról szakadékra ugrott, minden hüvelyknyi útért vérbeborult szemmel és fehéren tajtékzó szájjal harcolt. Egyre előbbre és előbbre jutott s végül elérte a gyermeket. Dereánál erősen megragadta, hatalmas fejét magasan feltartotta és kaparva felfurakodott a kőszirt tetejére és lefektette a félig eszméletlen gyermeket anyja mellé.

Szinte csodának látszott, de néhány könnyű horzsolást leszámítva, Rózsika sértetlen maradt és első szavai ezek voltak:

- Princ, én Princem!

Ettől kezdve Brúnó igazán hős és herceg volt mindenki szemében, és mikor elváltam tőle, majdnem sírva fakadtam. Azért beszéltem nektek róla, mert ő az egyetlen herceg és a legnagyobb hős, kit valaha személyesen ismertem.

BOMBA, A TŰZÉRSÉGI KUTYA.

Új ágyú volt és pedig nagy ágyú, - elég nagy arra, hogy legtöbb fiú keresztül bújhasson rajta, de vagy negyven lábat kellett volna mászniok, hogy elérjék a tulsó végét.

Egy fiú igazán meg is kísérelte, de félúton belefáradt, majd megriadt szorult helyzetétől és sírni kezdett. Néhány munkás meghallotta; belenéztek a csöbe, hogy mely irányban van a feje, aztán hosszú cölöpverőt dugtak talpa alá és kitaszították, mint valami löveget.

Ezt a nagy ágyút próbáltuk ki, hogy lássuk, ép és erős-e. Mindég minden ágyút kiprobáltunk, mielőtt szolgálatba ment.

„Mi” a következők voltunk: a kapitány, aki ellenőrizte a próbát; a tüzérek, akik megtöltötték és kiszolgálták az ágyút; az őrszem, aki messzelátóval kémlelte a vizet, hogy lássa, a lövés-terület tiszta-e; én magam, aki céloztam és elsütöttem az ágyút; s végül, kit elsőnek kellett volna említenem, kutyám, Bomba. Bombának hívtam, mert úgy szerette a lövést. Mindég kéznél volt, mikor ágyút próbáltunk ki s nem emlékszem egyetlen próbára sem, melyet elmulasztott volna.

Bomba szép ír vizsla volt, és több esze volt, mint a legtöbb embernek. Kevés olyan dolog volt, amit meg nem értett. Először esetleg nem fogott fel valamit, de ha nem fogta fel, addig gondolkozott rajta és addig okoskodott, míg megértette.

Nappali szobám egy elülső bástyaüreg (kazamáta) volt, mely boltívvel nyílt hálószobámba, egy hátsó bástyaüregbe. Egy bástyaüreget úgy lehet leírni, hogy az szoba az erősség falában, rendesen arra szánva, hogy háborús időben ágyú vagy puska álljon benne, békeidőben pedig sokat közülük felszerelnek, mint az enyémet is, szállásul a tisztek és legénység számára.

Bombának megvolt a maga ágya a hátsó kazamátában, de ő jobban szerette az én ágyamat és amikor csak tehette, azt használta. Megpróbáltam leszoktatni róla, de nem sikerült.

Egyszer nedvesen és sárosan jött be és, mint rendesen, fehér ágyterítómre kuporodott. A következőmény borzalmas volt! Kötelességemnek tartottam, hogy elnászpángoljam, bármennyire gyűlöltem is ezt.

Soha többé nem kaptam rajta ágyamon. Még mindég rá járt, de bármily halkan jöttem is be, mindég ott találtam a padlón, bár ágyam gyűrött állapotáról láthattam, hogy rajta feküdt s alvóhelye gyakran még meleg volt.

Egy este elmentem s Bombát a nappali szoba kályhája mellett fekvé hagytam.

Kíváncsiságból bekukucskáltam ablakredőm félignyílt lécein és megfigyeltem őt. Arról a pontról mindkét szobámat teljesen láthattam.

Egy ideig Bomba nem moccant, aztán felemelte fejét és az ajtóra nézett, végül felkelt, nyújtózkodott, álmosan ásított, az ágyhoz sétált, ugrott egyet és rárakta két mellső mancsát. Ebben a helyzetben egy gondolat ütött belé és azt mondta magában:

- Hátha nem is ment el gazdám! Megyek és megbizonyosodom felőle, nem jön-e vissza.

Leszedte mancsát az ágyról, óvatosan visszasétált az elülső ajtóhoz és fülét szorosan a hasadékra nyomva hallgatózott. Végül, megnyugodva, hogy igazán elmentem, visszabaktatott az ágyhoz, felugrott, összekuporodott és elaludt.

Úgy gondoltam, evvel az okos cselekedettel megszolgált az álmát, hát elmentem és békében hagytam.

Biztos vagyok benne, hogy Bomba kiokoskodott mindent, ami csak egy ágyú elsütésével kapcsolatban van. Tudta, hogy a puszkapor csapja a lármát, hogy a löveg teszi a kárt, hogy az őrszem látja, vajjon a lövésterület tiszta-e s hogy a bombaálló fedezék a mi védelmünkre szolgál abban az esetben, ha az ágyú gyöngének bizonyulna és szétrobbanna.

Míg az ágyút töltötték, Bomba ott szokott ülni a mellvéden és figyelni a műveletet. Ha ennek vége, fel szokott ugrani és elnézni a tengeren a lövésterület felett, aztán leszökken a mellvédről és követ minket a fedezékbe.

Mint rendesen, Bomba kéznél volt, hogy lássa az új nagy ágyú próbáját.

Ellenőrizte a töltést, és míg én beirányítottam az ágyút, olyan gondosan kémlelt végig a lövésterületen, akár maga az őrszem; kötelességtudó viselkedéséből az ember azt képzelhette, hogy ő van megbízva a lövésterület tisztaságának szemmeltartásával.

De mikor a fedezék felé indultunk, ahelyett hogy szokása szerint követett volna, Bomba ott maradt a mellvéden, kinézett a tengerre és a levegőben szimatolt. A következő pillanatban eliramlott a bokrokon át, melyek a tenger és a mellvéd között a keskeny partot borították.

Bár különösnek találtam viselkedését, biztosra vettem, hogy nem marad az ágyú előtt, mert egyszer megtette, mikor egészen fiatal és tapasztalatlan volt és a puszkapor égő szemcséi - melyeket az ágyú légárama mindég kivet - bőrébe fúródtak és csúnyán összeégették. Ezt sohasem felejtette el.

Mivel biztosra vettem, hogy vigyázni fog magára, nem figyeltem többé rá, hanem a többiekkel együtt a fedezékbe mentem és elfoglaltam helyemet a villanygombnál, készen arra, hogy a kapitány parancsára tüzeljek.

Mikor éppen már-már megadta a „Tüzelj”-t, Bomba ismét megjelent a mellvéden és dühösen ugatni kezdett, egyenesen bele az ágyú torkába.

Kiáltottam néki, de nem akart eljönni. A próba halasztódásán bosszankodva meg akartam fogni, de nem tudtam. Amint közeledtem, visszavonult még mindég ugatva és nyilván unszolva, hogy kövessem.

Végül a kutya viselkedése meggyőzőtt, hogy valami nincs rendben; a villanyvezetéket lekapcsolták az ágyúról és követtem Bombát. Farkát csóválta örömeiben, hogy célját elérte s a bozóton át a partra vezetett.

Itt, a bokrok csoportja mögé rejtve, két kis gyermek ásott nyugodtan a homokban, és nem is sejtették, milyen veszedelemben forogtak.

És ekkor tudtam, hogy mikor Bomba a mellvéden állott a levegőben szimatolva, ezt mondta magában:

- Emberek vannak az ágyú előtt. Érzem a szagukat. Ha ott maradnak, mikor az ágyút elsütik, összeégnek, mint én s azonkívül talán meg is süketülnek a kilövés légáramától. Meg kell bizonyosodnom a dolgról és megakadályoznom, hogy az ágyút elsüssék.

Bombát nagyon megdicsérték éles eszéért; a legénység kijelentette, hogy kitüntetés érdemel, hát készítettek neki egy érmet és átnyújtották nékem. Bomba most nyakláncán viseli és ez van rá vésve:

*Jutalmul adományoztatott Bombának,
mert megmentett két kis gyermeket a súlyos sebesüléstől
egy nagy ágyú kilövése alkalmával.*

Bomba nagyon büszke az ő érdemére s azt hiszem, tudja, mit jelent.

KIS PÉNTEK.

Péntek korcs volt, mint a kis fiúk kutyái leggyakrabban. Sokkal könnyebb lett volna megmondani, mi nem volt, mint azt, hogy mi volt, mert nem volt sem göndörszörű vizsla, sem rövidszőrű, sem bernáthegyi, sem new-foundlandi, sem bulldog, sem szelindek - sem valami egyéb tisztavérű vagy világosan meghatározható: de az értelmesség maga volt.

Sohasem volt fáradt, soha haragos; mindég kész volt enni vagy aludni. Középnagyságú volt; és rövid, merevszőrű sárgás-barna bundáját végig le a hátgerincén sötét csík jelezte meg. A természet könnyelműen négy, hozzá nem illő túlságosan nagy lábat adott neki. Első látásra az emberek hajlandók voltak sajnálkozni rajta, amiért oly hosszú és súlyos csigolyafüggelékkel kellett hordoznia és kijelentették, hogy kora ifjúságában meg kellett volna szabadítani tőle; de aki egyszer látta, mily viharos örömet tud kifejezni az a hosszú, esetlen fark, aki látta, amint hárfa-húr módjára valósággal rezgett a szeretettől és odaadástól, érezte, hogy egyetlen ujjnyival sem hosszabb a kelleténél. Nevetséges testében megvolt a fox-terrier minden pajzán fürgesége, míg a nyugalom ritka pillanataiban arcán igazi szelindek-szerű komolyság honolt.

A napéjegyenlőségi vihar egyik reggelén, - egy péntek reggelen - amint Ames úr kinyitotta ajtaját, a tornáccon nedves, didergő, vacogó, elhagyott kis kölyökkutyát talált. Éhes volt, fázott és valószínűleg meg volt ijedve, de ha meg volt, nem mutatta, ellenkezőleg: feltápászkodott és borzongó örömmel Ames úr elé lépegetett s arcára emelte fényes szemét, a mérhetetlen és halhatatlan bizalomnak ama kifejezésével, mely a maga tökéletességében csupán kis fiúk kutyáinak szemében található.

Ames úr, amint gyorsan hátrált, hogy elkerülje az esőt, felkiáltott:

- Ugyan honnan a csudából jöttél ide?

De a kutyakölyök, kétségtelenül a további ázás elkerülésének ugyanattól az ösztönétől hajtva, besiklott, anélkül, hogy a kérdésre válaszolt volna, és mintha ezt mondta volna:

- Igen, köszönöm, *akarok* bejönni és kissé megpihenni, minthogy Ön úgy rábeszél! - s a helyiségen át a tűzhely felé sétált. De sáros lábai számos nyomot hagytak a konyha padlójának hamvas fehérségén, és Amesné asszony - sűrögvé és méltatlankodva - éppen valami szidalmat hallatott, hogy ő bizony tüstént kidobja ezt a borzalmas kis jószágot! - mikor Harry belépett. Abban a percben a fiú bátor kék szeme találkozott a kutya fényes barna szemével és megértették egymást, - mindegyik felismerte a másikban hiányzó pajtását.

- Ó, anyám! - szólt Harry. - Nekem kell!

Amesné asszony, sükségtelen nyomatékkal fordítva meg a palacsintát, azt válaszolta, hogy „hát csak kelljen! Ha kutyát akar, inkább várjon, míg egy rendeset kap, nem ilyen silány, nyomorúságos, lapostalpú, semmifajta jószágot, mint ez!”

De Harry megkötötte magát s mikor meglátta a nyomokat a padlón, felkiáltott:

- Kérem, mama, kérem, csak ma maradjon itt, hogy Pénteket játssa, míg én Robinson Crusoe vagyok! Nézze, milyen szép lábnyomokat csinált már is - úgy sem akar ma iskolába eresztetni - és valamivel csak játszanom kell!... és így tovább; Amesné asszony még fogadkozott, hogy „ő bizony sohase egyezik bele,” - és természetesen beleegyezett.

Időközben a kis lelenc ritka tapintattal aránylagos magánosságba vonult vissza az otthonos konyha-tűzhely mögé, hol a kellemes meleg lassanként lecsillapította görcsös remegését; s mikor Harry egy tál meleg tejbe aprított kenyeret tett eléje, az éhes kis fickó tisztára kiürítette a tálát, aztán elnyújtózott a tűzhely mögött és úgy aludt, mint egy kis tuskó, míg a gyermekek

ki nem jöttek az ebédlőből és nem hívták, hogy részt vegyen Robinson Crusoe megható drámájának előadásában. De mielőtt belefogtak, a névadás komoly kötelességét kellett teljesíteniük; s tekintettel a hét napjára és a szerepre, melyet nekik játszani fog, úgy gondolták, Kis Péntek megfelelő név lesz. Amesné asszony, egyéb okokból, szintén beleegyezett; kijelentette, hogy péntek a legrosszabb napja a hétnek, s hogy e kölyök a legcsúnyább kutyapéldány, melyet csak valaha látott! - de szavainak élet elvette azzal, hogy egy tálba ivóvizet helyezett számára a sarokba.

És így a kis kóbor és gazdátlan jószág váratlanul rendes lakás és név birtokában találta magát. Míg a gyerekek Kis Pénteknek hívták, a szomszédságban mint Kis Ames Péntek volt ismeretes.

Fülének hegye kissé kicsipkéződött annak következtében, hogy túlságos készséggel engedelmeskedett Harry válogatás nélküli „Fogd meg!”-einek. Péntek nem volt elég súlyos ahhoz, hogy diadalmas bajnok legyen, sem elég erős; csaknem mindég legyőzték, de az néki mindig volt. A „f-f-fogd meg!” az a kutyának, ami a „csak azért sem!” valamely fiúnak, s mint-hogy egy fiú kutyája volt, Péntek nem dacolhatott, s ha Harry egy bengáli királytigrisre uszította volna, minden kis tőle telhető hűséges oktondiságot elkövetett volna, hogy megbirkózzék a félelmetes fenevaddal.

Meglepő volt, két év alatt mennyi tudományra tett szert. A szomszédságban minden fiú tudta, hogy aranyat ér elvesztett labdák felkutatásában. Tudott sétapálcát vinni és botot kihozni a vízből. Hátsó lábain sétált; felült, elég rosszul; pipázott még rosszabbul, és hálás kutya volt, amiért ezt a három fogást csupán esős vasárnap délutánokon kívánták tőle.

Mint értelmes kutyának, igen jó idő-mértéke volt. Minden reggel elkísérte a gyermekeket az iskola-udvar kapujáig, hol átadta Zsuzsinak a kis iskolatáskát, az ábécés könyvvvel, palatáblával és almákkal, melyeket akkoriban elegendőnek tartottak minden fiatal teremtés nevelésének megkezdéséhez. Az átadás természetesen nem ment békésen, - ezt minden fiú kutyája érteni fogja. Mikor azt kívánták, hogy adja át a táskát, Péntek olyan vadul morgott, amint csak teli szájjal lehetett és a szó szoros értelmében elrántotta a táskát az érte nyúló kéz elől. Aztán mindég harc következett, melyben Zsuzsi tömzsi kezének néhány nagyon borzasztó ütéssel kellett a kutyára mérnie, a gyerkőcök pedig gyönyörködve nézték és vidáman kiabáltak:

- Ó, meg akarja harapni!... Igen, meg akarja... Meg akarja harapni!

Ekkor a győzhetetlen Zsuzsi vakmerően megragadta a hosszú farkat, mire Kis Péntek leejtette a táskát, hogy védekezzen, ezalatt a táskát diadalmas visításokkal felkapták, a kutya pedig teljesítvén ama kötelességét, hogy mulattassa a gyermekeket, megfordult és hazafelé ballagott s e nyugalmas órák alatt valamilyen magánlátogatást intézett el. Igazat megvallva, Pénteknek kevés barátja volt a maga fajtájából. Az urak nagy, művelt kutyái lenézték őt, a hölgyek kutyáit meg egyszerűen gyűlölte és kerülte a velük való megismerkedést. De volt egy pajtása, egy másik fiúnak kutyája, melyet igazán szeretett. Ez másik kerületben lakott és ott járt iskolába kis gazdájával. Kis gazdája Terror-nak hívta, amit hétköznapi használatra Terry-re rövidítettek.

Terry a természet szeszélyes tréfájából fekete, hosszú-lábú, hosszú-orrú bulldog volt; és Kis Péntek gyakran találkozott legbensőbb barátjával egy német étteremben. Mindketten józan kutyák voltak, de ez a vendéglő középúton volt a két iskola közt és ők visszavonulhattak a hátsó udvarba és a köszörűkő alá bújhattak, melynek hűvös árnyában mindent meg lehetett vitatni.

De soha, *soha*, még Terry társaságában sem mulasztotta el Péntek számon tartani a tűnő perceket. Egyetlen egyszer sem történt meg, hogy az iskolából kilépő első fiú üvöltésére éles ugatással ne válaszolt volna Kis Ames Péntek, ki az iskola-kapun kívül várt szolgálatra

készen, vagyis hogy átugorják összekulcsolt kezek fölött, versenyt fusson, képzelt vadat ragadjon el a vonakodó földtől, vagy megküzdjön bármivel, aminek nekiuszítják.

Egy napon hallottam, iramló lábak alatt mint koppan a kavics és láttam Pénteket a ház körül száguldani, fel a veranda-lépcsőn be a konyhába, ahol olyan kattogással vetette rá magát Amesné asszonyra, amelyet azelőtt sohasem hallottam tőle. Mintha megvadult volna az izgalomtól és félelemtől: szemét oly tágra meresztette, hogy vérbeborult fehére látszott, teste remegett, szája habzott! Amesné asszony az ajtó felé rohant kiabálva:

- Megveszett... úgy éljek, megveszett!

Felkeltem és Péntek felett a távolságba nézve rettenetes gondolat jutott eszembe:

- A gyermekek!...

Péntek ismét az asszonymak ugrott, aztán a lépcsőhöz rohant. Mikor visszanézve látta, hogy senki sem követi, hirtelen leült, felemelte orrát és hosszú üvöltést hallatott.

- Uram, irgalmazz! - jajdult fel Amesné - a kutya egyedül van! - Aztán hangosan kiáltott:

- Harry! Harry! Zsuzsi! Zsuzska!

E nevekre Kis Péntek leugrott a lépcsőn és dühösen ugatva a kapuhoz rohant. Amesné asszony megtántorodott, egy pillanatra kinyújtotta kezét és az ajtóba kapaszkodott, ekkor Péntek visszatért, foga közé kapta kötényt és hátrafelé szaladva a verandára húzta őt.

A következő pillanatban Amesné velem együtt kirohant, a járókelők pedig két megriadt asszonyt láttak, akik mintha egy közönséges sárga kutyával kergetőztek volna a nyílt utcán; de hát a látszat olykor nagyon csalóka.

Nem kellett messze mennünk, csak a legközelebbi sarokig; Kis Péntek itt hátranézett, hogy lássa, követjük-e, aztán befordult. Agyam gyorsan működött. Vajjon hová mehetek játszani a gyermekek abban az utcában? Brown úr istállójába?... egy poni van ott! Nem, Péntek elszaladt Brownék háza előtt. A telekre, ahol házat építenek? Ott semmi baj sem történhet, a munkások vigyáznának. A munkások. - *A munkások?*... Hát nem hallottam-e, hogy pár napra beszüntették a munkát? Péntek oda fordult be és meg-megszakított ugatása azt mondta, legalább is *nekem*, hogy valamit ás. Lehullott homok halmaza egy kis szikla lábánál... egyik végén kis lábnyomok csoportja mind egy irányba mutatva világosan beszélt a gyermeki eszeveszett menekülésről, Zsuzsi kis kalapja a földön, és a húséges, kétségbeesett Péntek, amint szinte veszettül kapar: ezt láttuk, mikor befordultunk a nyílt telekre.

Aztán valami lidércnyomásnak tünt az egész: a segélyhívás, az ásás, a figyelmeztetések, hogy óvatosak legyenek, nehogy a lapáttal megsértsék a gyermekeket, ha valóban ott volnának, Amesné asszony imádságai és zokogása, és mindenem keresztül Kis Péntek lihegő lélekezete, amint ásott, ásott egész idő alatt. Aztán az anya felsikoltott. A kutya felfedezte Zsuzsi rózsaszín ruhájának egy darabkáját. Aztán erősebb segítő társakra hagyta a kis *lányt* és másfelé fordult, hogy döntő dicsőséget arasson. Ránézett az ásó emberekre, valami sajnálkozó megvetés ült ki arcára, viselkedése pedig a legvilágosabban ezt mondta:

- Ó, azok az emberek! Mért nem dugják orrukat a homokba, hogy megtalálják az én fiúm nyomát, mielőtt így ásnak!...

És úgy tett, amint gondolkozott: végigszimatozta a homokot, aztán hirtelen vadul kaparni kezdett az emberektől egészen távoli helyen, miközben minden megmaradt erejével ugatott!

- Ó! - kiáltottam - nézzék Kis Pénteket! Rossz helyen ásnak... egészen bizonyos... Péntek azt mondja!

Az emberek összenéztek. Minden körülmény arról beszélt: egyetlen elvesztegetett pillanat életet vagy halált jelenthet! De mivel a kutya oly biztosnak látszott benne, hogy helyes nyomon van, az emberek azonnal elfogadták Kis Pénteket vezetőjüknek, mesterüknek és munkafelügyelőjüknek, s ahová vezette őket, ott valóban meg is találták a fiút! A megmentett gyermekek a földön feküdtek, csaknem megfuladt kis arcukkal fel az áldott fény és levegő felé, Péntek pedig nyivákolva és remegve szaladt egyiktől a másikhoz és megmentésük felett elugatta hangos örömeinekét.

Erősítőket adtak nekik, aztán haza szállították és ágyba fektették a gyermekeket s ekkor Harry meglehetősen gyöngén megszólalt: „Péntek! Péntek!” - Erre a hívásra szegény Péntek egyszerűen esztét vesztette. Üvöltött, ugrált, ugatott, körbe-körbe kergette a maga farkát, mígnem felfordult tehetetlen nagy örömeiben!

*

Mikor aznap ebédnél ültünk, Amesné asszony a maga határozott modorában azt mondta:

- János, kérek egy darabot abból a csirkemellből és bő levet is hozzá. És azonfelül légy szíves, tedd abba az aranyszélű tányérba.

Aztán a legmogorvábban felkelt, kísétált a konyhába s a tányért a meglepett kutya elé helyezte, mely idáig egy bádog pástétom-sütőből evett, és így szólt:

- A legjavát kapod annak, amim van, emberkém, életed végéig! - És gyöngéden megsímogatta.

A porcellántányér kissé zavarta Pénteket - nagyon is szép volt - hát elvitte mind a csirke-darabokat és megette a bádogból a tűzhely alatt, aztán nagyon vigyázatosan nekilátott a lének, mely igazán sokkal jobb volt, semhogy ott hagyhatta volna; utána komolyan be akarta bizonyítani, hogy méltányolja az asszony jóságát, hát lement egy kis időre a pincébe, és nemsokára bejött a nappali szobába piszkosan, lihegve, boldogan és lába elé fektetett egy nagy patkányt.

De bár Amesné asszony sikoltozott az ijedtségtől, még ez sem ingathatta meg ujdonsült szeretetét a hűséges kutya iránt, melynek értelmessége és ragaszkodása megmentette két gyermekének az életét.

HOGYAN HIVTA EL PALI A KUTYÁT.

Franciaország gyönyörű kanyargó folyamainak és folyóinak szélén gyakran láthatni mosónőket, kik a hatalmas öreg fák lombos árnya alatt munkájuk közben nagyon festői hatást keltenek. Bizonyára láttátok képeken ezeket a mosóhelyeket. Az egymás mellé sorakozó alacsony háromoldalú ládaszerű körülkerített helyek a part felé nyitva vannak, hátsó részük pedig a vízben álló cölöpökön nyugszik. Mindjárt a víz felszíne alatt síma deszka lejt lefelé és a mosónő, ki a lábában térdel, bal kezével ezen a lejtős deszkán tartja mosnivalóját, míg jobbában valami lapátfélét fog, mellyel a vásznat sulykolja; és addig-addig forgatja a ruhát, míg a sulykolástól és a folyó víz erejétől teljesen fehér és tiszta lesz.

Egy nyári napon sok évvel ezelőtt, egy mosónő, ki sokkal gyöngédebb anya volt, semhogy kis babáját másvalaki gondjára bízta volna, magával hozta a gyermeket és mosás alatt a lábába helyezte, hol félig térdelve, félig ülve dolgozott és alkalmilag lehajolhatott, hogy megcirógassa kis drágaságát. Egyszerre, minden figyelmeztetés nélkül a gyermek leugrott anyja öléből és a mosóláda oldalán át belecsúszott a rohanó vízbe. Az anyja sikoltását visszhangozták a többi mosónők riadt kiáltásai, amint a gyermeket elragadta az ár és a szegény anyát csak nehezen tudták visszatartani, hogy gyermeke után ne ugorjék. E pillanatban valaki, ki a parányi testecskét figyelte, észrevette, hogy egy sötét alak tör magának utat a partról egyenesen a fuldokló gyermekig, kit ruhája még a vizen lebegve tartott.

- Kutya - kutya az! - kiáltottak. - Nézzétek, a gyermekért úszik!

A bizonytalanságnak most bekövetkező néhány perce szinte óráknak tünt. Aztán a figyelők vígasztaló szavakkal vették körül a gyötrődő anyát.

- Megfogta a ruhájánál! - kiáltották. - Nézzétek, hogyan tartja a víz felett a drága fejecskét! Meg van mentve... igen, mindjárt meg lesz mentve!

A nemes állat egy pillanatig küzdött az erős árral, aztán merészen nekivágott - de a tulsó part felé. Ekkor új félelem támadta meg a figyelőket, mert az a szemközti part magános és lakatlan volt és minden évben híre járta, hogy portyázó farkasokat láttak ott. Mi lesz, ha ez a nagy állat nem kutya, hanem dühös farkas, mely csak azért mentette meg a gyermeket, hogy felfalja? És a megrémült asszonyok a síró anya elé léptek, hogy ne láthassa, mi történik a másik parton.

A négy lábú úszó szárazra ért; a megmentett gyermeket a földre fektette, lerázta vastag bundájáról a vizet, aztán lihegve elnyújtózott és nyugodtan őrizte a kis vezna alakot.

A figyelők ajkát a megkönnyebbülés kiáltása hagyta el és gyors lábbal a révész kunyhójához siettek, nem messze fel a folyam mentén. Az öreg révészt csónakjában ülve találták, éppen egy evezőlyukat javított és kis unokájával, a kilencéves Dericker Palival, beszélgetett, ki a Rajna mellől, Peado közelében fekvő otthonából látogatóba jött nagypapjához. Mihelyt a révész hallotta, mi történt, eloldotta csónakját és gyorsan a tulsó partra szállította az izgatott mosónőket. A kis Pali elsőnek ugrott ki és elrohant a helyre, hol a csecsemő feküdt, de gyorsan vissza is tért avval a hírral, hogy a gyermek él, látta, amint kis karját mozgatta és lábával rugdosott, de a kutya nem engedte közel menni.

A helyzet nehéz volt. A kutya elszántan őrizte zsákmányát s tüzes szemgolyóit forgatva, vadul morgott az alkalmatlankodókra, ha közeledni próbáltak. Időnkint meg-megnyalta a gyermek arcát és kezét, közben elégedetten dűnyögött és a leggyöngédebb figyelemmel őrizte. De ha a társaságból valaki egy lépésnyit közeledett, ez jel volt számára, hogy ellenük forduljon és visszaűzze őket. Semmi hízelgés nem használt; s mikor az egyik asszonynak eszébe jutott, hogy az uzsonnára szánt kenyér és hús zsebében van s evvel akarta megnyerni, az eb méltó-

ságán alólinak tartotta, hogy az eleségre nézzen. Végül a révész türelmét veszítve, bunkós bottal látta el magát és azt gondolta, megpróbálja, hogy a karhatalom szinlelésével mire mehet. De csupán felbőszítette a kutyát, mely még fegyveres ember számára is túlságosan erős ellenfél volt. Ekkor egészen komoly szándékkal elküldte Palit, hogy hozza el a csónakból puskáját, mellyel vadkacsákra szokott vadászni és kijelentette, hogy a kutyát le kell lőni.

Pali eliramodott, az asszonyok pedig nagy siránkozást csaptak, amiért hogy meg kelljen ölni a kutyát, mely megmentette a gyermeket a megfulástól. A révész kissé hátrább küldte őket, nehogy a kutya, ha megsebesült, támadója helyett nekik ugorjék, mikor éppen minden erejével önmagát kell majd megvédenie. Hanem a puskával szintén kudarcot vallottak. A kutya nyilván értett a puskához, de azt képzelte, hogy a gyermeket akarják lelőni és testével oly szorosán védte annak testét, hogy rásütöni annyi lett volna, mint mindkettőjüket lelőni. Szándéka meghiusultán, az öreg ember a földre dobta fegyverét.

- Várj csak, nagyapa! - szólalt meg mögötte Pali - már tudom, mit kell tenni! - És gyors lábai ismét a rév felé röptették a fiút.

- Pányvakötelet akar rádobni, mint ahogy tegnap megfogta a disznót, amely aklából kitört - mondta magában az öreg s aztán utána kiabált, de már később, semhogy meghallhatta volna:

- Ne a csónak kötelét vedd, Pali! El ne oldozd a csónakot!

Az asszonyok egy ijedtségben várták a puska durranását, s látták ugyan, amint Pali elszaladt mellettük, de nem törődtek vele, amíg három perccel később segélykiáltás nem vonta magára figyelmüket s ekkor látták Palit a csónak aljából hanyatt-homlok a mély vízbe esni. Amint felszínre merült, félkézzel megragadta a kormánylapátot, de jóval mielőtt segítség érkezhett volna, kisiklott kezéből és a fiú eltűnt. Az öreg oly gyorsan szaladt, amennyire csak merev tagjaitól tellett s az asszonyokkal egyszerre érte el a csónakot, de nem volt annyira megremülve, mint azok.

- Ugyan... az a lurkó úgy úszik... mint a kacska, - mondta, mihelyt lélekzethez jutott. - Hogy belefüljön? Soha, soha nem hittem volna!

- Megijesztette a szerencsétlenség, - jegyezte meg valaki, míg az öreg szemét a vízre szegezve nagynehezen eloldotta a csónakot.

- Ott!... Amott messze!... Annyira lent, ó! - hangzott fel a parton, amint az asszonyok, kezükkel árnyazva szemüket a nap ellen, meg-megpillantották a fiú fejét és vállát a víz színén, csaknem szemben ama ponttal, hol a gyermek szárazra került. Mindenki úgy érezte, hogy fuldoklik, de senki sem merte a szerető, öreg nagyapának megmondani. Ugyane pillanatban Pali egy utolsó, hosszú, szívszaggató kiáltást hallatott és lassan alámerült a fodorodó habokba.

Annak a hívó kiáltásnak rögtönös hatása lett. Életmentő ösztönéhez hűen a nagy kutya ismét beleugrott a folyóba, odaúszott a fiúhoz és a gyermeknél jóval súlyosabb terhet a partra vonta azon a helyen, hol a gyermek feküdt. De a csecsemő többé nem feküdt ott, mert anyja, kit a vészkiáltás szintén felriasztott, felkapta, amikor a kutya elhagyta és boldog örömmámorban elvitte. És mihelyt Pali partot ért, felállt, karját lóbálta és kiabálva üdvözölte a csónakot:

- Minden rendben nagyapa! Vidd át az asszonynépet, s mihelyt készen vagyok, átsétálok.

Nevetésbe tört ki, olyan nevetésbe, ami visszhangot vert; akik hallották, azt mondják, a legvidámabb nevetés volt, ami csak valaha fülükbe jutott.

- Az a kis gazember, - mondta vígan nagyapja, miközben hálakönny lopózott végig bronz arcán - így megijeszteni és bolonddá tartani minket!

- De mily szép tőle, hogy bolonddá tartotta a kutyát! - mondták az asszonyok.

Ugy látszott, a kutya nem veszi szívére előbbi zsákmányának elvesztését, minthogy most nagyobbra és értékesebbre tett szert. Kis idő múlva feltűnt a közeledő csónak. Pali talpra ugrott, gyöngéden megveregette a kissé meglepett kutya fejét és ketten együtt bandukoltak a part mentén a révész elé.

- Éppen át akartunk úszni, csak úgy mulatságból... nem szabad, nagypapa? - kérdezte Pali.

De nagyapja úgy gondolta, aznap elég ilyfajta mulatsága volt, s így a fiú és új játszótársa csónakon keltek át.

Néhány órával később teljesen sportszerűen öltözött férfi jelent meg a révnél és egy kutya után kérdezősködött, melynek leírása ráillett arra, ki most gazdája hangjának hallatára előrontott a révész kunyhójából. Mindketten örültek a viszontlátásnak s mikor a vadász hallotta a történetet, boldog volt, hogy nemes szökevénye oly jól használta fel idejét.

PEDRÓ.

Avval kezdem, hogy Pedró kutya; ha tehát valamely olvasó azt képzei, hogy ez a történet egy császárról, vagy legalább is portugál főnemesről szól és efféle történetet óhajt olvasni és nem hajlandó éppen csak egy hétköznapi kutya-történetet elolvasni: jobb, ha egyszerűen átugorja az egészet.

Pedró élete nehézségek közt kezdődött. Anyja nem forgott jó társaságban. Talán a színe miatt, mert nagyon fekete volt. Talán nevelése miatt, amely nem volt szóra érdemes.

Pedró valami pajtában született; ez akarata ellenére történt. S még hozzá egy rongykereskedő pajtájában és első ágya egy halom erős szagú rongy volt; és anyjának még öt másféle egykorú kis kutyáról kellett gondoskodnia.

Pedró egy reggel felnyitotta szemét, körülnézett és egy nagy fiút látott egy kosárral, melyben hat kő volt. A fiú vett egy követ és zsineggel Pedró nyaka köré kezdte kötni. Ugyanezt tette Pedró összes nővéreivel és fivéreivel. Pedró talán csodálkozott? Csöppet sem, - olyan fiatal és tudatlan volt, hogy azt képzelte, a fiúk, kövek és zsinetek erre valók. De Pedró anyja, szegény feje! tudta, mindez mit jelent. Ő tudta, hogy a kölyökkorhoz tartozó összes betegségek közül fiúk, kövekkel és zsinetekkel súlyosbítva, a legvégzetesebbek. Pedró anyja szerettei közül tizenhetet vesztett el ily módon.

A fiú egy hídhöz vitte a kosarat, a kölyköket egyenként felemelte és a mellvéden át leküldte, le le a folyó fenekére egy horgonyvető helyre. Pedrónak nem tetszett a dolog. Szédült a lefelé menéstől, nyakát vágta a zsineg a kő súlya alatt, a víz pedig hideg volt. Egyenesen a fenékre szállt és megfult volna itt, mint a többiek, ha a zsineg erősebb lett volna. De a zsineg elszakadt. Pedró rájött, hogy tud úszni és a part felé tartott. Nagyon fázott, nagyon vizes volt és nagyon kedvetlen. Nem akart visszamenni oda, ahol az a szeplős fiú van, de meg nem is tudta az utat. Hát elhatározta, hogy csavargónak csap fel és tüstént útnak is indult.

Kis kölyök volt, de nőtt, nőtt, a kapott rúgások és ütlegek ellenére, rossz fiúk kődobásai ellenére, örökös éhség ellenére; nagy, fekete, bozontos kutyává nőtt, kinek szeme jóságos volt és farka egyike volt a legbarátságosabb és legcsóválhatóbb farkaknak, melyeket csak valaha láttam. S hogy tudott-e úszni? Csak úgy szántotta a vizet; bozontos farkával kormányozta magát és szeme rácsillant-villant a hullámokra, melyek a napsütésben rácsillantak-villantak.

De - szegény kutya! - nem volt otthona, ösvényeken és sövények alján aludt, kocsiszínekbe vetődött be, útszéli kocsik alá mászott, és néha a széles nagy mezőn kellett hálnia a lóhere és százszorszép között. Nagyon-nagyon vágyódott otthon után, mint minden kutya. Hozzá volt szokva, hogy botokkal, korbáccsal és kövekkel kergessék el a házak tájáról. Úgy látszott, senkinek sincs rá szüksége, és azt gondolta volna erről a világról, hogy bizony ez nagyon bajos világ kutyák számára, ha hébe-hóba nem látta volna, hogy némely fiúval épp olyan rosszul bánnak, mint vele.

Csak nagyon rövid ideig volt türethető dolga, mikor egy szegény cipőtisztító fiú megszánta és maga mellé vette. Ez nagyon szerette a drága, húséges kutyát, de egy hideg, esős, őszi estén meghűlt, ágnak esett - és elment oda, ahonnan nincs visszatérés. És szegény Pedró megint gazda nélkül maradt.

Így folytak a dolgok két évig. A nyár vége felé járt. Már az aranyvirág nyílni kezdett az útfélen és Pedró tudta, néhány hét múlva megérkezik a fagy. Éppen egy tengerparti városban tartózkodott, mert szerette a tengert; és leült a partra, hogy elgondolkozzék élete felett.

Már majdnem boldogtalannak érezte magát, mikor egy úri ember ment el mellette, ki olyan jóltápláltnak látszott, olyan elégedettnek önmagával és a világgal és olyan boldognak, hogy Pedró igazán felvidult és azt kívánta, bárcsak ilyen gazdája lenne. És mikor kissé mögötte szépen megfésült, jól táplált kis fekete Skye-szigetéről való borzeb jött, melyhez az úri ember szeliden, sőt gyöngéden beszélt. Pedró szeretett volna felkelni és egyszeriben gazdájává fogadni azt az urat. Tudta, hogy a kis kutya borzasztóan zokon venné ezt a bizalmas eljárást. De talán az úri ember hajlandó lenne egy amolyan uraságotól levetett csontot juttatni néki és valami távoli zugot egy istállóban egy-két éjszakára. Hát feltápáskodott és kis távolságból követte az urat és a kis fekete Skye-i ebet. Amint a kis kutya észrevette, megfordult, dühösen ránézett, mintha sejtené szándékát, elfintorította arisztokratikus kis fekete orrát és tovább lépegetett, mintha, végül is, ilyesmit észrevenni méltóságán alól esnék.

Az úri ember végre hazasétált, Pedró pedig megállt a kertajtóban és nézte, amint bementek. Mily kedvesen fogadták őket, különösen a kis fekete borzebet. Két szép gyermek jött ki elébe, az egyik tízévi körüli fiú volt, a másik tizenöt éves ifjú hölgy. Az ifjú hölgy felkapta, átölelte, sőt meg is csókolta; halkán beszélt hozzá és végül bevitte a házba, hol egy tányérka tej, meg finom hideg csirke-falatok várták. Pedró tudott róla, mert hallotta, mikor a kis fiú mondta.

- Istenemre! - szólt Pedró - ha néki csirkét és tejet adnak, bizonyára nem sajnálnak tőlem egy csontot.

Így szólván, kitalálta a kaput, egyenesen átsétált egy díszes virágágyon, és megkerülte a házat a konyha-ajtóig. Itt természetesen feküdt egy csont s még hozzá nagyon húsos csont. A belső kis kutya persze nem fogja kívánni, és persze senkinek sem lesz kifogása ellene, ha elviszi, hiszen világos, hogy eldobták! Pedró tehát először körülszimatoalta, hogy étvágyát gerjessze, aztán nekiesett és boldogan rágni kezdte. Ennél jobb csontra még sohasem akadt. Szinte elfelejtette nyomorúságát és kezdte érezni, hogy ez a világ végre is nem olyan rossz világ; erre a konyha-ajtó felpattant és egy vörösarcú ir szakácsnő ugrott ki, egy vödör szennyes vizet zuhintott Pedró arcába és szemébe, miközben dühösen mondta:

- Hordd el magad, te fekete ördög-fajzat. Te tolvaj dög, majd adok én neked, szegény FÜRGE csontját elenni! Takarodj!

Felkapta a seprőnyelet s mint valami furia, nekirontott Pedrónak.

Pedró meg volt lepve; farka lekonyult a megalázástól és szégyentől és megfordult, hogy távozzék, de ekkor kirontott FÜRGE ugatva és csaholva és sarkába kapott. Pedró a lelket is kirázhatta volna belőle egy pillanat alatt, de mindég nagyra volt vele, hogy sohasem fordult magánál kisebb kutya ellen. Hát csak el kezdett szaladni, FÜRGEVEL a sarkában. Már majdnem elérte a kaput, mikor elősietett a jóindulatú úr vastag nádpálcával és rákiáltott:

- Ó, te alávaló paraszt korcs, majd megtanítlak az én virágágyaimon átszaladgálni! Hogy szabadultál ki a pecérektől, te nyomorult csavargó?

És, utolérve Pedrót, olyan sor ütleget mért rá, hogy a kutya támolygott és félig megvakult a fájdalomtól.

Végül elérte a kaput, melyet szerencsére nyitva hagytak; az utcára röppelve megszabadította magát a kaffogó FÜRGETŐL és amilyen gyorsan csak tudott, a part felé rohant. Szívében nagyon keserű érzés honolt. Nem tudott róla, hogy valakinek ártott volna és mégis mindenki és minden ellene fordul. Bizony, bajos világ ez.

Lefeküdt a partra és végignézett magán. Csupa sérülés volt az orra hegyétől a farka hegyéig. Egyik szeme félig lehunyodott. Sarka sajgott, a hol FÜRGE belékapott. És csöpögött róla a szakácsnő piszkos vize. Nem volt elég ereje hozzá, hogy megmosakodjék és rendbe hozza sebeit. Csak úgy feküdt ott és nyöszörgött. Végül is mi ő? A kutyakölyökség számkivetettje;

hontalan, éhes; minden fivérét-nővérét vízbe fojtották s őt meg mindenki, kutya és ember egyaránt, veri. Azon tűnődött, meddig kellene itt feküdni, hogy meghaljon. Elhatározta, hogy többé meg sem mocsan: egyik hely olyan, mint a másik.

Közben délután lett s minthogy magas dagály volt, az emberek fürödni jöttek. Kis idő múlva meglátta azt a fiút és ifjú hölgyet, kik abban a házban laktak, hol oly rosszul bántak vele. Velük volt Fürge is, meg egy cseléd, ki törülközőket, fürdőruhákat és egy selyempárnát hozott. Első gondjuk mindnyájuknak az volt, hogy Fürge megfürödjék. Mily óvatosan fürösztötték és szárították finom törülközőkbe! Aztán a szolgáló letette a párnát egy meleg sarokba, puha törülközőt terített rá és ráfektette Fürgét, hogy szundítson egyet. Most a gyermekek készülődtek fürödni. Kijöttek a fürdőházból fürdőruhába öltözve és nagyon kedves pár voltak, amint a part síma homokján gödröcskéket hagyott rózsás lábuk. Bevetették magukat a hullámverésbe és pompásan mulattak. A fiú tudott úszni és próbálta nővérét is megtanítani. Pedró szinte élvezte e látványt, akarata ellenére. Jó darabig benn voltak, aztán a szolgáló kiáltott nekik, hogy jöjjenek ki.

- Rendben van, - kiáltott vissza a fiú, - Florence kimehet, én még úszom egyet, aztán én is kimegyek!

Arccal a látóhatár felé fordult, vakmerően nekivágott és pompásan haladt a hullámok ellenében. Meglehetősen messze kint volt, mikor egy kiáltás hallatszott; kezét felvetette és az aranyos fej eltűnt a hullámok között.

Pedró egy szempillantás alatt talpon volt és félig leszaladt a parton. Az a fiú fuldoklik. Ő már hallott egyszer ilyenféle kiáltást. Beugrik és megmenti. Ez volt első gondolata. Aztán megállt:

- Nem, - mondta - megbosszulom magamat. Annak a fiúnak az apja rosszul bánt velem, a kuttyája megharapott, hát csak mentse meg az a kis dög, semmi közöm hozzá!... -

Azzal megfordult, hogy ismét felmenjen a partra.

- Segítség! segítség! - hangzott a víz felől.

A leány meghallotta, kirohant a fürdőházból s a szolgáló utána. Ők is sikoltottak segítségért, de semmi segítség sem volt közelben. A szép napsugaras fej még egyszer felvetődött, aztán eltűnt. A nők kezüket tördelték halálos gyötrelmükben. Pedró nem bírta elviselni. Megfordult, nekirohant le a parton, át a hullámverésen, ki az emelkedő-sülyedő hullámokba és bösen harcolt velük úszás közben.

Most két fej látszik egymás mellett: egy fekete bozontos fej és egy napsugaras halavány arcú. Többé nincs kiáltás: szegény kis elfehéřült ajkak már gyengék hozzá. Pedró kis elszánt vonítást hallat, nyakánál megragadja a fürdőruhát és megfordul. Lesz elég ereje, hogy partra vigye súlyos terhét? Érzy, ereje gyorsan fogy. Az apa hallotta lánya kiáltását és a partra repült. Fürge felébredt és szemmeresztve áll, kíváncsian, hogy mindez mit jelent.

Egy hullámmal közelebb a parthoz, most a másik tetején, most a parti hullámtorlásban, most a fehér parton! Pedró fölvenszolja a fiút a homokra és lefekszik mellé. Csaknem teljesen ki van merülve. Most nem úzik el. Talán észre sem veszik ebben a rettenetes percben. Mindnyájan a fiúval vannak elfoglalva. Ó, az apa halvány arca és a nővér könnyes arca! A szolgáló takaróért szaladt. Dörzsölik a gyermeket és igyekeznek valamilyen életjelt felfedezni rajta.

Most az anya jön. Látja fiát mereven és sápadtan ott feküdni, rövid fájdalmas kiáltás hagyja el ajkát, aztán legörnyed és óvatosan a fiú szívére teszi kezét. Igen - igen - dobog, de oly gyengén! Egy pillanat, és megállhat. Átfogja a kis kezét és imádkozik, - ó, hogyan imádkozik!

Igen, életben van; most felnyitja szemét! Pedró kissé kipihente magát, odajön s elnézi, mint göngyölik a fiút takaróba és azt mondja magában:

- Nos, egyebet már nem tehetek. Azt hiszem, menni fogok...

Odamegy, megérinti nyelvvel a kis kezét, hogy lássa, van-e élet benne, aztán elfordul, hogy távozzék.

De mit látunk? Igen, az erős férfi ráomlik a kutya nyakára és bozontos fejét csókolja, miközben nagy könnyek gördülnek orcáján; szép fiatal karok ölelik át szegény Pedró fekete csuronvíz testét, miközben egy szokatlanul halvány arc beletemetkezik bozontos bundájába és sír örömeiben. Pedró többé nem számúzott. Életébe most belopózik a napsugár. Csak mert egyszerűen megtette kötelességét; mint ahogy a legtöbb napsugár ebből származik.

Pedrónak most van otthona. Egyetlen ágy sem elég puha számára, egyetlen étel sem eléggé válogatott. Megkaphatná az egész asztal sültjét bármely napon, ha kedve kerekedne rá. Ezüst nyakláncot hord, a család nappali szobájában alszik, mindenki dédelgeti, beszél hozzá s olykor az úri ember, kit akkor délelőtt követett, fejére teszi kezét, könnyek hullanak fekete bundájára és a kutya hallja, amint nagyon remegő hangon azt mondja:

- Isten áldja meg a mi Pedrónkát, amiért megmentette a fiamat!

A HÓKIRÁLY.

Gáspárnak hívták. Nagyon magas hegyen lakott, olyan magasságban, hogy otthona szinte az örök hó birodalmában volt. Csaknem mindég található hat-hét lábnyi magas havat, anélkül, hogy az ajtótól nagyon messze távozott volna. De Gáspár nagyon-nagyon szerette az ilyen havat. Hozzá volt szokva.

Gáspárt csak akkor nyugtalanította a hó mélysége, mikor a nagy havazások jöttek és a hófúvás negyven lábnyira felhalmozódott az öreg ház falánál, a hópelyhek pedig úgy hulltak, hulltak, hulldogáltak, mintha többé meg sem állanának, míg csak fehér poruk be nem tölti mind a völgyeket.

De ilyen alkalmakkor nagyon tudott nyugtalankodni és aggódni a hó miatt. Ő maga nem bánta a hóviharokat, mert ő hókirály volt; de voltak emberek, akik bánták s ő ezek miatt az emberek miatt aggódott.

Mert Gáspár kutya volt és ott élt a barátokkal a szentbernáthegyi kolostorban, messze fent az Alpokban, a legeslegmagasabb lakóhelyen abban a nagy hegyláncban.

Ti mindannyian hallottatok ezekről a nagy szentbernáthegyi kutyákról, de ha sohasem láttátok Gáspárt, fogalmatok sincs róla, mily nagy lehet egy kutya, tudniillik ha véletlenül hókirály. És Gáspár minden ízében király volt a hónak.

Egy napon fent a hegyekben korán reggel havazni kezdett. Kezdetben nem erősen havazott, de azok az emberek, akik értenek az időhöz, gondolták, hogy nemsokára valóságos vihar lesz.

A nap folyamán egyre hidegebb lett s a szél a hópelyheket kis jégcsomókká kezdte fagyasztani és golyózáporként hordta szét a völgyeken és hegycsúcsokon.

Bár szél zúgott olykor a sziklás zugok körül és jéglövedékek zápora kopogott némely fagyott hókérgen, a hegység nyugodtnak látszott és bizonyára nagyon elhagyott volt.

Fent a hegyoldalon óriási hó- és jégtömegek feküdtek, melyek egyre súlyosabbak lettek, amint a hó egyre sűrűbben esett. Ezek mind arra készültek, hogy durrogva és mennydörögve lejjöjjenek a völgyekbe és mintha csak a jelre vártak volna, hogy elkezdjék veszett rohanásukat le a hegyoldalon.

Mert ha e nagy hó- és jégtömegek így felhalmozódnak az Alpesebben, gyakran csak egy csekélységre van szükség, hogy meginduljanak. Néha már egy hangos szó, vagy egy gally törése, vagy egy nehéz lépés elegendőképpen megrázza a levegőt vagy havat, hogy a lavina útjára keljen.

Alig lehet elképzelni, hogy ilyen napon valaki künn lehessen, de a rossz idő s a várható még rosszabb idő ellenére e délután öten veszködtek a kolostor felé vezető úton.

Közülök négyen férfiak voltak, egy pedig körülbelül tizennégy éves fiú. Vannatti Pálnak hívták, lent lakott a hegyoldalon, néhány mérföldre ama hely alatt, melyen a havas délutánon találjuk.

Egy-két nap óta Pali igen nyugtalankodott egy eltévedt kecskéjének sorsa miatt, s azt gondolta, fent a hegyekben megtalálhatná, valószínűleg a szentbernáthegyi kolostorban, vagy annak közelében. S így mikor e délután négy férfi állt meg náluk, hogy kissé megpihenjenek, mielőtt folytatják útjukat az Alpeseken át a Szentbernáthegyi-szoroson keresztül, a fiú elhatározta, hogy velük megy, legalább is a kolostorig.

Szüleinek semmit sem szólt tervéről, mert hallotta, amint apja azt mondta a férfiaknak, hogy képtelen vakmerőség lenne átkelni akarni a hegyeken ezen a napon, amikor nemcsupán havaz, de a szél is olyan iszonyatosan fúj, hogy bizonyára lavinát indít az úton valahol.

- És jól tudjátok, nem sok kell hozzá, hogy a szél lavinát indítson, - mondta Pali anyja.

- De hiszen a szél egész délelőtt fújt és fél éjszaka, - szólt egyik ember - s ha lennének megindítható lavinák, azok már rég útban lennének!

Így hát a négy ember neki indult mindjárt ebéd után, Pali pedig utánuk surrant és hozzájuk csatlakozott, mikor már a házból nem lehetett látni őket.

Az egyik férfi azt akarta, hogy visszatérjen, de a többiek azt mondták, mért ne jöhetne velük, ha elhatározta magát; nem is havazik olyan nagyon s ha - mint mondja - úgy szeretné megkeresni kecskéjét, semmi ok nincs rá, hogy meg ne próbálja.

Így hát mindannyian tovább küszködtek s vagy egy óráig semmi fontosabb nem történt. Nem volt különösebben nehéz utat törni maguknak, mert a hóvihár mintha szünőben lett volna és a szél határozottan csillapulóban.

De váratlanul valami megdöbbentő dolog történt.

Mintha hatalmas szélroham ugrott volna elő sziklák és kőszirtek magas tömegének zugából; karjában roppant hófelhőt vitt, melyet a levegőbe emelt és lezúdított utasainkra, kik tüstént eltűntek szem elől.

Egyike volt ama borzalmas forgószeleknek, melyek gyakoriak az Alpesebben s a frissen hullott hó nagy mennyiségét viszik a légen át s dobják le valahol többláb mélységű tömegben.

Oly hirtelen jött, mint a villámlás, - egyik percben Pali vidáman lépdegélt az úton, s a másikban mélyen a roppant hórakás alá volt temetve.

Egy pillanatig nem tudta, mi az, - úgy tetszett neki, mintha megvakult volna. Nem sérült meg, hanem a világ egyszerre eltűnt szeme elől.

De nemsokára megértette, mi történt. Hó volt felette és alatta, hó a szemében, a fülében, arcában és szájában.

Nem tudott felállani, mert hó volt fölötte és mikor maga alá akarta húzni lábát, semmi támasztékot nem tudott találni számára, mert lágy hónál egyéb nem volt alatta sem. Lélekzetet vehetett s körülbelül ez volt minden, amit tehetett.

Pali nemsokára érezte, hogy egyre lejjebb süllyed a lágy hóban. Ismét megpróbált kiegyenesedni s lába most valami keményet érintett. Tudta, hogy a földön áll.

Sejtelve sem volt róla, mennyi hó van fölötte felhalmozva, de nem is sokat gondolt vele. Most, hogy valami szilárdra helyezhette lábát, minden gondolata az volt, hogy kitalálja és kikaparja magát abból a hóágyból, amilyen gyorsan csak tudja. A talajnak feszítette lábát, előrehajolt és kezével meg karjával úgy kapart és ásott, mint valami kis borzeb vagy patkány. Búgott és hempergett és taszított és ásott és havat köpködött szájából, s úgy vájt magának néhány méternyi utat. Ekkor váratlanul szabad levegőre bukkant és lepottyant a mélységbe.

Nem tudta, mennyit esett, csak azt tudta, hogy háttal esett egy hóágyba, melyen kéreg van s e kérget olyan halk csikorgással törte át, mintha az ember követ hajít üveglapon át.

A kéreg alatti hó nem volt nagyon kemény s az esés csupán összerázta Palit. S a hó mégis elég keményre összeállott ahhoz, hogy kimászhatson a lyukból, melyet esésével csinált, és szétnezhessen. Rájött, hogy egy régi hórétegre került, amely sziklaháton fekszik, mintegy húsz lábnyira az út alatt s amelyről a friss havat elfújta a szél. Maga felett fent az úton láthatta

felhalmozva a hótömeget, mely őt és társait elborította. Ha abból a zugból még egy szélroham jönne, lefújhatná rá és ismét eltakarhatná.

Hát sietősen összeszedte magát és igyekezett elkerülni a nagy hósapkás meredek szikla alól. De nem mehetett nagyon messze. A kéreg igen gyakran betört alatta; új hóval betöltött üres helyek akadtak benne, melyeken alig tudott átvergődni; egyre sűrűbben havazott és Pali nagyon fázott. Nem tudott felkúszni az útra s ha tudott volna is, ott feküdt az a nagy hótömeg, amelyből oly boldogan szabadult ki.

Nem tudta, mitévő legyen, hát leült.

Aztán felhúzta térdét és próbált felmelegedni és gondolkozni. Nem tudott felmelegedni, de a gondolkodás könnyen ment. Szüleire gondolt s hogy mily gazfickó volt, hogy így eljött tőlük. Végül is mit jelent egy kecske, hogy az életét kockáztassa érte? De hiszen mikor elindult, nem tudta, hogy életét kockáztatja-e, - bár ez most már mindegy, mert nincs visszatérés.

Itt van egyedül a nagy Alpések közepette. Félelmesen ünnepies és hideg van. A levegő tele a hó illatával. Hó alatta és köröskörül; felette is, mert addig hullott rá, míg olyan lett, amint ott ült összekuporodva, mint valami kis hó-fiú.

Most nem várt semmi segítséget. Nagyon is jól ismerte az Alpéseket, semhogy azt képzelje, megtalálhatnák itt, még ha társainak sikerült volna is kijutni abból a hófuvásból. Nem tudott kiabálni. Mintha az ajka meg nyelve merevvé fagyott volna. Nem láthatott nagyon messzire.

Most kissé melegebbje lett és elálmosodott. Tudta, ha elaludna, soha többé nem ébredne fel. De nem törődött vele, legalább jól fogja érezni magát. Úgy sincs senki a világon, aki megmenthetné. Aki ide jönne érte, szintén meghalna. A legokosabb, amit tehet: elaludni.

Az egész nagy világon senki sem menthette meg ezt a szegény fiút, tudniillik, ha számításon kívül hagyjuk Gáspárt, a hókirályt.

Ő megmenthette. És meg is mentette.

Egyenest a hóviharon át jött az a hatalmas állat. Átiramlott a fagyott kérgen, belemerülve átvádolt a mély helyeken, nekiszökött, nekiugrott, nem törődött sem fuvataggal, sem viharral: igazi hókirályhoz illően jött Gáspár!

Nekirontott Palinak és meghempergette a hóban. Aztán ráugatott, mintha ezt mondta volna:

- Ébredj fel, bohó fiú! Hát nem tudod, hogy itt vagyok? Most már minden rendben van.

Először egyik oldalon lökdöste Palit, aztán a másikon s mikor elérte, hogy kinyissa szemét és mereven körülnézzen, a hatalmas Gáspár ismét lehangosabb és legtisztább hangján ugatott. Az ő hangjának nem ártott meg a hóvihar.

Újra, meg újra ugatott, mintha ezt kiabálta volna:

- Halló! Megtaláltam! Itt van!

Még nem nagyon sokáig ugatott, mikor két ember jött nagy fáradtsággal a viharon át. Az egyik szentbernáthegi szerzetes volt, a másik egyike amaz embereknek, kikkel Pali útnak indult.

E kettő karjánál megfogta a fiút és felemelte. Felrázták, kicsit itattak vele a pálinkából, melyet a barát magával hozott s aztán középre fogva elvezették.

Gáspár ment előre, hogy minden rendben legyen.

Nagy nehezen visszamentek arra, amerre jöttek és nemsokára olyan helyre jutottak, ahonnan ismét elérhették az utat, kissé túl a hófuvatagon. Aztán tovább nyomultak a kolostor felé.

A négy férfit is elborította volt a hófuvás, de mivel jóval Pali előtt jártak, úgy látszik, a friss hó tömegének nagyobb része elvonult felettük és a fiúra zúdult.

Némi küzködés után kijutottak a mély hóból. A fiút nem találták sehol, de nem tudták, hogyan keressék vagy mentsek meg. Attól féltek, ha megállanak, ők is ott vesznek. Így hát előre siettek s mielőtt messze mehettek volna, találkoztak Gáspárral és két szentbernáthegyi barátal.

Elbeszélték, mi történt és egyik barát a kutyával együtt elindult a hegyen lefelé. Azt gondolta, a fiút meg lehet menteni. A négy ember közül a legfiatalabb azt gondolta, ő is velük megy. Hiszen szégyen így elhagyni azt a szegény fiút.

Amint előresiettek, azt mondta:

- Ha a hófuvás még mindig ott van, nem fogjuk tudni megkerülni, se belehatolni, hogy megtaláljuk a fiút.

- Gáspár majd utána néz, - szólt a barát.

Hitt Gáspárban.

És mikor a kutya elérte a hófuvatagot, meg sem kísérelte, hogy áthatoljon rajta. Sokkal több esze volt. Megállott; úgy látszott, mintha fontolóra venné a dolgot.

Aztán megfordult és visszaszaladt. A barát és a másik férfi vártak, hogy lássák, mit fog csinálni. Mikor Gáspár olyan helyre ért, hol a töltés alacsony volt, leugrott az útról és lejjebb a hegyen előre tartott. Az az ötlete támadt, hogy megkerüli a hófuvatagot. Hirtelen megállt és meredten nézett a hulló hópelyheken át, melyek a szélben össze-vissza keringtek.

Valamit látott. A férfiak, kik némi távolságban követték, csak kis darabon láthattak át a viharon.

Ekkor váratlan ugatással nekiiramodott Gáspár a fagyott kéregnek, belevetette magát a mély helyekbe, nekiszökött, átugrott, s fuvataggal, viharral nem törődve megtalálta a fiút!

Mert Gáspár hókirály volt.

CUPIDO ÉS A ZENDÜLŐK.*

- Ugorj, Cupido, ugorj! - kiáltotta egy érdes férfihang. - Magasabbra, te gazfickó, magasabbra, ha mondom!... Nézd, Kisasszony és Gigerli hogy forognak ott és Mimi úgy kering, akár a pörgettyű... Eh, te ostoba, nem érsz annyit, amennyit megeszel! Sosem lesz belőled táncos. Ó, te fajankó! Megint rosszul léptél! - kiabálta, úgy görgetve az r-eket, ahogyan csak a francia ember nyelve tudja.

Ragyogó nyári reggel volt, közel háromnegyed évszázad előtt. Az állat, melyet mutatványosunk oly dühösen leszidott, szép fehér francia uszkar volt. Éppen unottan táncolt hegedűszóra, fényes vörös bársonnyal bevont emelvényen, melyet Bordeaux-nak, a vidám francia kikötővárosnak főutcáján állítottak fel. Társai, öt-hat más ragyogó színű jelmezbe öltöztetett kutya, vigyázva betartották az ütemet, melyet gazdájuk öreg hegedűjének metsző hangjai nyivákoltak; de szegény Cupido lekonyult fejével és gyámoltalanul lábai közé behúzott farkkal, mintha maga a megtestesült szégyenkezés lett volna és egyre a rögtönzött színpad széle felé ódalgott, mintha alkalmat keresne a szökésre. Hanem a franciának éles szeme állandóan a kutyán volt és bosszús kiáltásai és parancsai egyhangú kíséretként támogatták a fülhasogató zenét.

Magas, csinos férfi ballagott éppen a tengerészek sajátságos, himbálózó járásával lefelé az utcán, mikor a mutatványos türelmét veszítve, vonójával keményen ráhúzott az uszkarra és rákiáltott:

- Ugorj, Cupido, ugorj, ha mondom, vagy ütlegnél egyebet nem kapsz vacsorára.

Az idegen, aki éppen arra járt, egy amerikai hajó kapitánya volt, mely a kikötőben vesztegelt; a bosszús hang s a szegény állat siralmas fellépése felkeltették érdeklődését és állva maradt a kis cifra színpad mellett.

- Azt mondom, - kiáltott oda - a kutya félig-meddig ember; elég esze van hozzá, hogy szégyelje a mesterségét. Én nem hibáztatom.

- Igazi naplopó, uram! - szolt a mutatványos. - Szép fickó, amint látja és okos is, kétségtelenül, de nekem nem ér semmit. Sosem lesz belőle táncos. Három hónapig keményen dolgoztam, hogy kitanítsam, de csak elvesztegettem az időmet. Csak nézzen rá most, amint behúzott farkkal el akar sompolyogni. Több vesződésem van vele, mint mind a többivel együtt. Nem éri meg, hogy az ember enni adjon néki. Eh, te aljas Cupido!...

- Mit kér érte? - kérdezte váratlanul a kapitány. - Ha olyan tehetségtelen tanítvány, mint mondja, úgy képzelem, szívesen megszabadul tőle.

- Ó, az úr meg akarja vásárolni? Igen, szép kutya, gyönyörű állat; arra való, hogy egy úri ember kedvence legyen, mint uraságod látja - válaszolta a mutatványos s már is arra készült, hogy felhajtsa az árát. De, mert igazán szeretett volna túladni az uszkaron, melyet hirtelenül felfedezett és feldicsért sok jótulajdonsága ellenére nyilván nem arra szánt a természet, hogy jelen hivatásában fényeskedjék, hamar megállapodtak az árban. És Percival kapitány leemelte a kutyát a színpadról, barátságosan szolt hozzá:

- Gyere, szegény fickó! - és gyöngéden letette a gyalogjáróra.

---

* A tények, melyeket e történet elmond, szószerint igazak.

Ekkor Cupido táncolt örömeiben, a levegőbe ugrott, hogy megnyalja új gazdája kezét, körbe cikkázott körülötte és meg-meghempergett lába előtt. A megszabadított állat ugatott és farkát csóválta, míg igazán úgy látszott, mintha ki akarna bújni bőréből igyekezetében, hogy kimutassa háláját barátjának, ki megmentette nyomorúságából.

Percival kapitány hajójára vitte Cupidot. Nemsokára az uszár átkelt a tengeren és kis idő múlva szívesen látott kedvence lett új gazdája otthonának. De mikor a kapitány legközelebbi útjára vitorlázott, szegény kutya oly borzasztóan bánkódott és hazatérését örömeinek oly kétségbeesett kimutatásával üdvözölte, hogy jószívű gazdája megsimogatta selymes fejét és azt mondta, legközelebbi útján - egy hosszú indiai utazáson - Cupidot biztosan nem hagyja otthon.

Szerencséje volt a kapitánynak, hogy ezt megigérte. Az átkelés hosszú és viharos volt, hajólegénységének egy része megbetegedett Kalkuttában; mikor Lisszabonba ért, nem állott elegendő munkaerő rendelkezésére és kénytelen volt a hiányzó legénység helyét portugál és olasz matrózokkal - elszántképű népséggel - tölteni be. Az utóbbi időben sok hajó megállt a kikötőben, hogy kiegészítse legénységét; izmos, erőstestű matróz gyéren akadt s ott tartózkodásának utolsó reggelén Percival kapitánynak még mindég hiányzott egy embere. Éppen kabinjában ült és levelet írt, egyszerre árnyék esett levélpapírjára és Cupido hirtelen morogni kezdett. Amint felnézett, magas, hatalmas fickót látott, alacsony, komor homlokkal, fekete szemmel, fényes, sáma fekete hajjal és gonosz arckifejezéssel.

A tengerész azt mondta, hogy Amerikába akar menni s mivel hallotta, hogy még egy emberre van szükség a hajó fedélzetén, be akar állani erre az útra. A kapitány habozott, de a portugál ajánló-leveleket nyújtott át, melyek előadták, hogy a sorok átadója erős legény és gyakorlott tengerész; és így - mivel a hajónak az Atlanti-tengeren át Bostonig kellett mennie - Percival kapitány végül elhatározta, hogy felfogadja, noha a legnagyobb mértékben idegenkedett tőle.

Cupidonak, mint néhány fölötte értelmes más kutyának, megvolt az a hatodik érzéke, amelynek segítségével kiszimatolta, hogy melyik ember érdemel bizalmat és melyik nem. Úgy látszott, osztja gazdájának a jövevényre vonatkozó kedvezőtlen véleményét, mert morgott és foga fehérét mutatta, valahányszor José a közelébe jött; de mint okos állat óvatosan kitért a matróz útjából és sohasem adott néki alkalmat, hogy végrehajtsa dörmögve ismételt fenyegetését: hogy borzasztó bosszút áll „a kapitány kuvaszán”.

A hazautazás viharos volt. Erős szelek és ellenszelek eltérítették a hajót útirányától és kemény próbára tették a legénység meg kapitány türelmét. Emiatt a kapitány állandóan a fedélzeten tartózkodott, az emberek pedig elégedetlenkedtek a rájuk rótt nehéz külön munka miatt. Bár José látszólag teljesen előzékeny, sőt alázatos volt a kapitánnyal és másodkapitányokkal szemben, mihelyt ezek nem hallhatták, mindig kész volt panaszkodni a nehéz munka miatt és célozni rá, hogy a tisztek megkönnyíthetnék, ha törődnének embereik kényelmével. Mint később kitudódott, minden hatalmában lévő eszközzel arra törekedett, hogy növelje az elégedetlenséget, mely máris elhatalmasodott a zagyva hajólegénység között.

Végül egy nap, mikor a hajó az Atlanti-oceán közepén járt, több szokatlanul viharos éj után, estefelé a szél elült és Percival kapitány első másodkapitányára bízva a hajót lement kabinjába, hogy kipihenje magát, mert már nagyon is szüksége volt rá. Alighogy feje a párnát érte, máris elaludt.

De csaknem mindjárt - úgy tűnt fel a kimerült embernek - felverte Cupido, a hajó-ágyra ugorva.

- Mars, Cupido! - dörmögte álmosan; félre taszította a hűsleges kutyát és ismét aludni készült. De az állat másodszer is felverte.

- Mars, Cupido! - parancsolta keményen és az uszkár halk vinnyogással a kabin padlójára lapult. De alig húnyta le szemét a kapitány, a kutya ismét a hajó-ágy oldalánál volt s gazdája most nem volt képes lecsendesíteni.

A kapitányt meglepte a rend szerint engedelmes állatnak állhatatossága; felült és hallgatózott. Minden csöndes volt. Nem hallott egyebet a hajó oldalait csapkodó víznél, amint előre rohantak a háborgó tengeren. Cupido odaszaladt az asztalhoz, melyre a kapitány pisztolyait helyezte, hátsó lábaira ágaskodva egyiket szájába kapta gazdájához vitte és lába elé fektette. Éppen ebben a pillanatban halk nesz hallatszott fejük felett, mintha emberek dulakodnának a fedélzeten. Cupido vadul morgott és a kabin ajtaja felé szaladt. Gazdája sietve megragadta pisztolyait és felrohant a kabinlépcsőn, a kutya pedig nyomon követte. Még egy pillanat és elkésett volna. Amint éppen felért a fedélzetre, a másodkapitány hatalmas ütéstől elkábítva lezuhant, és két sötét alak surrant loppal a lépcső felé. Nem volt gondolkozásra való idő. A kapitány habozás nélkül rálőtt az elülsőre, és a komor alak előre tántorogva lába elé hanyatlott. A portugál José volt.

- Segítség, emberek, segítség! - kiáltotta a kapitány.

- Ismerős hangjának hallatára a maga hűséges matrózai köréje sorakoztak, a második másodkapitány is hozzájuk csatlakozott és a zendülők, kiknek bátorságát megtörte vezérük halála és a tervezett rajtakapás kudarca, rövid harc után megadták magukat.

El lehet képzelni, hogy a hőstett után nem volt Cupidonál kényeztetettebb és magasztaltabb kutya. És gazdája soha többé nem hagyta otthon, ha útra kelt. A kapitány magas, egyenes alakját és a mellette baktató szép hófehér uszkárt csaknem olyan jól ismerték a napfényes Lisszabonban, a forgalmas Havreban, a füstös Liverpoolban, sőt a forró Kalkuttában is, mint Boston utcáin.

AZ AGÁR FIGYELMEZTETÉSE.

Most divatosak a régi történetek, hát ime itt egy karácsonyi történet, melyet nagyanyámnak az ő nagyanyja beszélt el, az meg egy öreg hölgytől hallotta, ki egykor, I. Károly király napjaiban, a királyi család kíséretéhez tartozott.

Mint emlékeztek, I. Károly azokban a nagyon régi időkben gyarmatot alapított Amerikában, melyet szép fiatal feleségéről, Henriette Máriáról, Terra Mariae-nak, Mária Földjének (Maryland) nevezett el. London utcáin összegyűjtetett ezeröttszáz árva gyermeket és kiküldte őket Mária Földjére. Ezek a telepések pedig régesrég elfelejtett karácsonyünnepeken szerették meghallgatni és újra elmondani a Károly udvaráról szóló mondákat; s így ez a történet egy udvarhölgytől származik, aki a gyarmat korai napjaiban meglátogatta Mária Földjét és, mint mondtam, ezt nagyanyám nagyanyjának beszélte el.

Hampton Court palotája, mely ma is teljes épségben fennáll, pompás öreg angol nemesi kastély volt azokban a napokban, melyeket csak homályosan világít meg a történelem. I. Károly s az ő szépséges leány-királynője itt töltötték mézesheteiket. Szerelmi házasságok nem gyakoriak régi királyi családokban, de Károly szerette Henriette Máriát, amióta csak megpillantotta fiatal arcát egy ragyogó fogadtatáson a francia udvarban; és mikor ügyvivőinek nem sikerült számára házasságot létre hozni, engedte, hogy szíve megszólaljon és felajánlotta kezét a hercegnőnek, kinek szépsége első látásra elbűvölte. S így Henriettét nőül adták hozzá Franciaországban, mialatt ő még Angliában volt; a dolgoknak ilyenénforma furcsa, régies elintézése királyi családokban még gyakorlatban volt. Így hívták: meghatalmazás útján kötött házasság. Az esküvő egy szép tavaszi napon Notre Dame nagyszerű öreg székesegyházában folyt le, melyet teleaggattak gazdag faliszőnyegekkel és arany liliomot, vagyis *fleurs-de-lis*-t ábrázoló arannyal átszőtt ibolyaszín atlasz szövetekkel. Henriette ekkor vagy tizenöt éves volt, így hát szinte még kislány volt, mikor Károly belésheterett.

Nem állhatunk meg, hogy azokról az ünnepegekről beszéljünk, melyek az esküvőt követték, vagy a fényes hajóról, mely a leány-királynőt átvitte Angliába, hogy ott találkozzék a királlyal, kihez férjhez ment. A pompa halványult, amint Londonhoz közeledtek, mert pestis uralkodott a városban s a harangok a nap minden pillanatában sikongtak és kongottak. De Buckingham vidám hercege fényes lakomát rendezett a királyi párnak a maga székhelyén. Burleigh-on-the-Hill-en, s ez alkalommal történt, hogy Károly udvarának híres törpéjét, Jeffery Hudson-t, hatalmas pástétomban feltálatva bemutatták a királynőnek. Mikor a pástétomot felvágták, Jeffery kiugrott belőle, tetőtől talpig felfegyverkezve.

De a mézeshetek elteltek, a király életének legszebb napjai elmúltak és az angol forradalom vihara erősödni kezdett. Londonban zendülések támadtak s hosszú, haragos parlamenti tanácskozások folytak; a királynő biztonságba menekült, a király pedig végül fogságba került Hampton Court palotájában, hol mézesheteinek boldog napjait töltötte, mikor az élet még nyitva állt előtte.

Gyermekei közül ketten sokat voltak vele e veszélyes napokban: Erzsébet hercegnő és Gloucester ifjú hercege. Kéz-kézben sétáltak vele a Paradicsomban, ahogyan a palota kertjét nevezték. Erzsébet hercegnő, atyjának kedvence, gyöngédszívű szőkehajú gyermek volt, olyan törekeny, mint a virág s tiszta lelke átragyogott halavány arcán, mint a lámpa az alabástrom edényen. Ő volt az, akit a király kivégzése előtt térdére vont és rábízta utolsó üzenetét a királynőhöz: „Mondd meg neki, szívecském, hogy utolsó percemig szerettem.”

Gloucester hercege fiatalabb volt a hercegnőnél, de hősies fellépésre és testi nagyságra korosabb, mert Erzsébet parányi, gyöngö teremtés volt.

A királynak volt egy kedvenc kutyája. Mindég vele volt, ha egyedül volt, vagy gyermekeivel; éjjel a szobájának ajtaját őrizte; úgy látszott, egyetlen öröme, ha királyi gazdájának parancsát teljesítheti és dédelgetéseiben részesülhet.

Károly egy napon gyermekeivel Hampton Court kertjében szórakozott, egyszerre merevtekintetű asszony közeledett feléje és sovány kezét kinyújtva szólt:

- Alamizsna!...

Idegenszerű madárijesztő-féle volt és a gyermekek meggondolatlanul nevettek rajta, ami arcának barázdáiba kergette zsidongva a vért.

- Ki vagy? - kérdezte a király.

- Azt mondják, cigánynő vagyok; - felelte az asszony, titokzatos arckifejezést öltve - és megjósolom az eseményeket.

A királyt nem félemlítette meg titokzatos viselkedése, hanem megparancsolta neki, hogy azonnal hagyja el a helyet.

Tova ment a nő, sötéten és baljóslatúan, ekkor a gyermekek hangos nevetésre fakadtak. Az asszony meghallotta és hevesen megfordult.

A király éppen kutyáját simogatta. Úgy látszik, az a körülmény, hogy egy állatnak jobb dolga van, mint neki, fokozta a cigánynő keserűségét.

- Most játszhat, - szólt irigyen nézve a kutyára. - Csak hadd játsszon. Egy napon ez a kutya vonítani fog s akkor a királyságnak nem lesz királya; azután a királyság is megszűnik.

Mintha a királyt felizgatta volna a baljóslat. Nyájasabb hangon szólította meg az idegen nőt és pénzt kínált neki.

A fekete vonalak egy része eltűnt a nő arcáról és mélyebben meghajolva azt mondta:

- Egy napon egy kutya kimulik ebben a palotában; azután a királyságot ismét visszaállítják.

Abban az időben az emberek nagyon hajlottak rá, hogy higgyenek jelekben, előjelekben és jövendőmondásban; a cigányasszony szavainak híre járt a palotában és emlékezetben tartották, hogy lássák, vajjon teljesülnek-e.

A polgárháború egyre hevesebb lett; a király élete veszélyben forgott; a király titkon tervezni kezdte, hogy elmenekül Hampton Court-ból és a királyságnak e forrongó részéből. Valósággal fogoly volt a maga palotájában; régi barátai mindenütt ellene fordultak és olykor éreznie kellett, hogy - gyermekeit kivéve - hűséges kutyája az egyetlen barátja.

- Szegény állat, szegény állat! ő hűséges hozzám, - mondta egyszer a király - de hogyan lehetek hűséges hozzá én? Egy napon talán elhagylak, jó pajtás, s akkor egy kutya vonítani fog. Szánalmas eset, mikor a király még a kutyájához sem lehet hű!

Úgy látszott, mintha a kutya értené a király nagy nyugtalanságát; ilyen alkalmakkor megnyalta gazdája kezét, térdéhez dörgölődött és nyöszörgött, szinte hogy felverje álmódosításából.

Egy sötét délután vége felé történt 1647 november 11-én. Az éj gyorsan beállott; a napnyugtának egyetlen fénysugara nélkül. A palota kertjét sűrű köd borította el s alatta sötéten folyt a folyó; szinte egy sugár sem hatolt át a homályon.

A király korán megvacsorált, aztán visszavonult kedvenc kutyájával. Szokása volt mindjárt az estebéd után imádkozásra szobájába menni.

A palota nagyon csendes volt és nagyon komor; csak a szüntelenül hulló novemberi eső unott hangja hallatszott. Időnkint felhangzott az őr lépése a folyosón. A kis herceg és hercegnő atyjuk visszatérésére vártak a gyöngén megvilágított szobában az étkező-terem közelében.

Nem jött. Az őr lépte keményebben hangzott és türelmetlenné vált.

Egyszerre a király kutyájának siralmas vonítása törte meg a palota csendjét.

A kis herceg hallotta és riadtan atyja szobájába indult. A fiatal hercegnő követte, szokatlan rémülettel arcán és könnyeborult szemmel.

Mikor a gyermekek a főlépcsőhöz értek, egy szolga visszaparancsolta őket. Visszavonulásuk közben ismét hallották atyjuk szobájából a kutyának ugyanazt az elhagyatott, siralmas vonítását.

Volt egy hátsó lépcső, mely ugyanahhoz a szobához vitt fel. A gyermekek némán átmentek a lépcsőhöz vezető üres helyiségeken és zajtalan útjukon újra meg újra megriadtak a kutya siralmas vonításától, mely most kínjában szívszagató kezdett lenni.

Amint éppen a lépcső lábához érkeztek, mély hang hallatszott fent a szoba ajtajánál. A kutya éles ugatása válaszolt rá.

- Apa biztosan elment, - mondta a kis hercegnő - mitől vonít úgy ez a kutya?

Kopogás hallatszott le az ajtótól. Az ifjú hercegnő fivérébe kapaszkodott félelmében és vissza akarta húzni őt.

- Betörnek a szobájába, - szólt a herceg. - Menjünk hozzá; védjük meg őt.

Sietős lépések és kiabálás támadt a lépcsőn. A gyermekek visszahúzódtak; a kutya lefelé ugrált a lépcsőn, hozzájuk szaladt és körülöttük ugrándozott aggodalmában és rémületében. Ismét lépések a lépcsőn és egy másik kiáltás:

- A riadót! A király elmenekült!...

CIGÁNY.

- Egy kutya életrajza. -

Több évvel ezelőtt egy úr barátjával a new-yorki zálog-ólban kutatott egy elveszett göndör-szőrű vizsla után. Amint áthaladtak a ketrec-sorok között, melyekben a kutyaöröklakói meg voltak kötözve, szeretetük sokféle jelével üdvözölték őket az állatok; azt remélték, hogy bennük szabadító barátokra találnak. „Kérem szépen, vigyen magával”, - ezt mondta világosan sok kutya-szempár; s olykor, ha a látogatók megálltak, hogy megveregessék valamelyik fogoly fejét, kedveskedésüket oly melegen viszonzták, hogy nem volt könnyű onnan elszakadniok. Ismételten megtörtént, amint a ketrec-sorok közötti szűk helyen tovább mentek, hogy valamely mögöttük hagyott kutya szinte dühödtté lett kétségbeesésében, amiért átengedik sorsának, melyet, úgy látszik, világosan érzett.

Az elveszett kutyát megtalálták és kiszabadították. Míg tulajdonosa az elbocsátás díját fizette le, a másik úr figyelmét egy kis borzeb vonta magára, a „fekete és rőt” válfajból, mely a zárkájának homlokzatát alkotó magas deszka szélén egyensúlyban tartotta magát. Kötélen volt s ez akadályozta, hogy az ajtón kiugorjék; a ketrec fenekén láthatatlan lett volna a homlok rész magassága folytán, ezért igyekezett megtartani helyzetét, ahonnan láthatták. Egy szolgáló durván visszataszította a ketrecbe, de tüstént felkúszott ismét a deszka szélére és némán esedezett az idegen úr barátságáért. Fájdalmas testtartása s valami a kis borzeb arcában felébresztette az idegen részvétét; megcirógatta az állatot, pár pillanatig beszélt hozzá, feljegyezte zárkájának számát, aztán elsietett egy barátjához, kinek lánya nemrégiben kutyát kívánt magának. Az ifjú hölgyet szerencsére otthon találta.

„Jöjjön velem, Fanny, - szólt - találtam egy kutyát a maga számára.”

Fanny nem kérte magát és néhány perc múlva útban voltak a zálog-ól felé, egy szolgáló kíséretében, ki kis pokrócot vitt magával.

Mikor Fanny megpillantotta a kutyát, elkedvetlenedett. A kutya sovány és gyönges volt; bundája durva és borzas; lábai össze-vissza hasgatva és lábujjai közt csupa nyílt seb attól, hogy oly sokat állt a deszkaszélén; oldalán végig pedig egy csak nemrég begyógyult seb nagy hegedése. De mikor Fanny a kutya könnyörgő szemébe nézett és látta, mily türelemmel és mennyi szenvedéssel tartja fenn magát azon a helyen, ahonnan látható és mennyire sóvárog a megszabadulás után, elhatározta, hogy elfogadja. Az úri ember kifizette a kutya elbocsátásáért járó két dollárt s a szolgáló bepólyálta a kis kutyát a pokrócba és haza vitte. Az úton még a fejét is alig mozdította; mintha lemondott volna minden reményről, szinte félholtan feküdt a szolgáló karján. A fürdő, jó táplálék és Fanny gyöngéd gondoskodása gyorsan helyreállították a kis beteget. Pár nap alatt lábai begyógyultak, kezdett nekigömbölyödni és megerősödni, bundája sima és puha lett, új szőr borította a rút hegedést; és a második hét végén észrevehetőig olyan jól érezte magát, mint csak valaha életében. Fanny Cigálynak hívta és ők ketten a leghűbb barátok voltak. A háztartás többi tagjával szemben a kutya, noha barátságosan, de méltósággal viselkedett; szeretetét csak fiatal úrnőjére pazarolta. Mindenben engedelmeskedett s úgy látszott, folyton örömet akar szerezni neki. Idegenekkel szemben tartózkodó volt és kerülte a bizalmaskodást, de ha Fanny azt mondta:

- Menj ehhez a hölgyhöz, - vagy - Menj ahhoz az úrhoz, - habozás nélkül odament.

Teljes egy hónappal Cigány kiszabadulása és új otthonában való elhelyezése után az az úr, aki Fannyt a zálog-ólhoz elkísérte, meglátogatta a családot, most először amaz esemény óta. A család két-három tagja a társalgóban tartózkodott, mikor megérkezett, de Fanny kisasszony

szobájában volt. Pár perc múlva a társalgóba jött, a rendszerint szégyenlős Cigány kíséretében. A kutya egy pillantást vetett a látogatóra, aztán hangjának első hallatára felé rohant, hogy mindenféle kutyamódon kifejezze örömét. A kis teremtes a vendég karjára ugrott, arcát nyalta, mellső lábait nyaka köré vetette, mintha meg akarná ölelni s aztán a padlóra ugorva körültáncolta és körülszaladt a társalgót. Újra meg újra körülszaladt, míg valaki a nézők közül félt, hogy esztét vesztesse; rövid időközökben újra meg újra megállott, hogy ismételtén kimutassa érzelmeit a látogató iránt, aztán ismét köröskörül szaladt. Csak akkor állott meg, mikor teljesen kimerült a fáradságtól s az úri ember látogatásának további folyamán a kutya az ő térdén ült vagy ölében feküdt és csodálatosan kifejező szemmel nézett arcára. Viselkedése oly világosan beszélt, mintha szavakkal mondta volna: „Tudom, önnek tartozom ezért a kedves otthonért és szerető úrnőmért, hát meg akarom köszönni önnek” - És később is mindig, életének Fannyval töltött öt éve alatt, ugyanily örömmel üdvözölte e vendéget, míg más látogatókkal szemben, mondhatnánk konokul közömbös maradt. Kivételt egyedül azokkal tett, akik különösen jók vagy figyelmesek voltak iránta; ezeket sohasem felejtette el. Például, mikor Fanny a tengerparton töltötte a nyarat, egy délután Cigány valahogy elszakadt tőle és visszatért a szállodába. A társaság, melyhez Fanny tartozott, vitorlázni készült, de Fanny félt, hogy kutyája elvesz; dr. -, a társaság egyik tagja, ajánlkozott, hogy megy és elhozza.

- Ha szobám ajtajához megy, - szölt Fanny, a számot megmondva - valószínűleg ott találja Cigányt. Mindig odaszalad, ha engem elveszt. Úgy tudja az utat, akár csak a pincérek.

Az orvos valóban az ajtónál találta Cigányt, de nem tudta rábírní, hogy vele menjen. Karjára vette és minden küszködése ellenére a révpartra vitte, hol a társaság várakozott. Amint Cigány megtalálta úrnőjét, mintha tüstént megértette volna a helyzetet; Fannytól az orvoshoz szaladt és aztán az orvostól Fannyhoz, mintha azt akarta volna mondani: „Bocsásson meg, nem értettem a dolgot. Nagyon sajnálom, hogy ellenálltam; most látom, hogy ön barátom.” - Egész délután megosztotta idejét kettejük közt és mikor hat-nyolc héttel később az orvos meglátogatta Fannyt városi lakásukban, Cigány ráismert és felújította azon a tengerparti napon kötött barátságukat.

Bohókás fogásokban és szokásokban Cigány nem nagyon különbözött más értelmes kutyáktól, bármennyire is úgy hitte Fanny; de egészen biztosan szokatlanul elismerő és háládatos volt. Könnyen megtanult sok mindent. Amíg Fanny oktatta, Cigány erősen szemébe nézett, mintha igyekezne megérteni, mit kívánnak tőle és kiokoskodni az óhajtott eredményt. Korábbi története ismeretlen maradt. Időről-időre meglepte úrnőjét és barátait avval, hogy oly fogásokat árult el, melyeket valószínűleg fiatalabb napjaiban tanult. Tudott egyenesen ülni. Fanny megtanította, hogy mellette üljön az asztalnál és mindenki bámulta méltóságos, tökéletes viselkedését. Időről-időre mellső mancsait derékszögben maga elé horgasztotta és türelmesen várt valami ízletes falatra. Ha nem figyeltek rá, a leghalkabb suttogással szólalt meg, éppen hogy összezárta állkapcsait; ha ezt kétszer-háromszor sikertelenül ismételte, csak akkor merészkedett hallhatóan ugatni, de mindig, amilyen halkán csak tudott. Sohasem ült asztalhoz hívás nélkül, nyilván felismerte, hogy ez kiváltság és nem jog. Sohasem követte úrnőjét az utcára hivatlanul, bárha az ajtó tárva volt, sóvárogva nézett Fanny után, amint lement a lépcsőn, de nem kísérelte meg, hogy utána menjen. Teljesen értette a különbséget a között, hogy: - Cigány jöhet, - és - Cigány otthon marad, - sőt még, ha az előbbeni mondást ejtették is ki, mindig várt a bűvös szavakra: - Gyere velem!...

Fanny több példáját idézi a kutya ítélőerejének. Cigány fűzfakosárban aludt, melyben puha pokróc volt. Fogságából való szabadulása után, nyár elején, egy nagyon forró napon ágyát kényelmetlennek találta s miután többször hiába próbálkozott belefeküdni, leült a kosár elé; láthatólag szerette volna tudni, mitől oly meleg. Öt percig ott ült lekonyult fejjel töprengve,

aztán fogai közé kapta a pokrócot, a padlóra húzta és kielégült sóhajjal lefeküdt a hűvös fűzfavesszőre. Ettől kezdve forró napokon mindig megismételte ezt s Fanny némi útbaigazítására megtanulta, hogyan húzza vissza a pokrócot, ha a hőmérséklet eléggé csökkent ahhoz, hogy régi ágya kívánatos legyen.

Éjjel Fanny szobájában aludt kosarában, de megvolt az a kíváncsisága, hogy reggel hat órakor úrnőjéhez mehetett. Mikor az óra hatot ütött, elhagyta kosarát és az ágyhoz ment. Fanny hosszú ideig tépelődött rajta, honnan tudja Cigány az órát, de végül felfedezte, hogy néhány háztömbön túl egy gyár fekszik és annak gőzfüttyülőjét hallja. A füttyülő reggel hatkor szólalt meg jelzésül a munkásoknak, de egy éjjel Cigány összetévesztette egy dereglye füttyülését a gyáréval s így elárulta időmérő módszerét.

Fanny néha ledült a diványra és játszott kedvencével, de ha pihenni akart, csak gyöngéden mondania kellett: „Csöndben légy, Cigány és fekj le; fáradt vagyok.” Tüstént megszűnt minden hancurozás; a kutya alvásra helyezkedett el, vagy visszavonult kosarába.

A régi közmondás azt mondja: - „Minden kutyának megvan a maga jó napja” - és Cigány sem volt kivétel a szabály alól. Egy ősszel megbetegedett, elvesztette szemvilágát és többféle kutyabetegséget kapott, amelyekre nincs gyógyító szer. Sok férfit és nőt meghaladó türelemmel viselte el szenvedéseit és egészen halálának órájáig egyetlen panaszhangja halk nyöszörgés volt; bár sokszor világosan látszott, hogy nagy kínokat szenved. Úgy látszott, egész betegsége alatt a legteljesebb mértékben méltányolta fiatal úrnőjének jóságát és szinte minden ellenkezés nélkül nyelte le az undorító orvosságokat, melyeket az állatorvos rendelt.

- Ne felejtse el megírni, - jegyezte meg Fanny, mikor befejezte az előbbieket olvasását - hogy Cigány volt a legérzékenyebb kutya, melyet csak valaha láttam, vagy amelyről valaha hallottam; a legtöbb gyermeknél és felnőttnél sokkal érzékenyebb. A legkisebb szemrehányó szó annyira megbántotta, hogy órákon át meglátszott rajta és nem is tudott addig jókedvű lenni, míg nem volt „szent a béke!” Ha ezt elérte, ugatott és körbetáncolt s esetleg előhozta valamelyik játékát egy kis hancurozásra. Ha valaki a lábára lépett, vagy véletlenül másképpen fájdalmat okozott neki, csak azt kellett mondani:

- Bocsáss meg, Cigány, nem akartam, - és úgy tett, mintha egyáltalán nem is fájt volna neki.

PETTYES PÉTER, A TÚZOLTÓ.

Józsi, a tűzoltó-kocsis, így mondta el nékem Pettyes Péter történetét:

- Hogy jutottunk hozzá? Igazán, nem is emlékszem pontosan. Lássuk csak. Van vagy három éve, vagy több is, - tán több is - ó, már tudom, Pistának igaza van. Egy este egy csapat fiú kergette be ide. Akkor éjjel Jancsi volt őrségen. Tudja, Jancsi az én társam, vagyis felváltóm, ahogy mi hívjuk. Ő hajtja a gépet, ha én szabadnapos vagyok, vagy amikor enni megyek. Mindég legalább két kocsisunk van, néha több is, a gép meg a szerkocsi számára, arra az esetre, hogy egyik szabadságon van vagy nincs a házban, mikor „kivonuló”-t kapunk, ahogy mi a tűzriadót hívjuk.

Úgy volt, Jancsi volt őrségen, mi meg amott álltunk és beszélgettünk. Pista mesélt valami történetet. Egyszerre egy kutya vinnyogása jött az utcáról, meg egy csapat fiú üvöltése és valami berepült a nyitott ajtón és amoda menekült a „tömlő-torony” egyik sarkába.

- Veszett kutya! - mondja Pista; s avval egy rakás fiú szalad be a kapu aljába és elkezdnek botokkal hadonászni és kiabálni, meg üvölni, mint a veszettek. És igazán azt hiszem, ha mink nem vagyunk itt, egyenesen besétálnak és kirángatják szegény jószágot. De, hogy itt voltunk, egyik áthajolt a láncon és egy követ dobott a sarokba, ahová a kutya bújtt, én meg kiabáltam:

- Pusztuljatok innét, ti csirkefogók!

De, Istók úgyse, rá sem hederítettek. Kemény fickók voltak onnan a nagy utca végéről; sok vesződségünk van velük. Csak szerencse, hogy nem gázolunk el vagy egy féltucatot belőlük, mikor kirukkolunk. Hát mikor láttam, hogy hiába volt a kiabálás, felnyúltam az ostoromért a gépre és nekiindultam a csapatnak. Csak látta volna, hogy elpárologtak! Mire a járdára értem, nyomuk se volt sehol. Úgy eltűntek, mint a kámfor. Akkor visszajöttem, feltettem az ostort a helyére és átmentem megnézni, micsoda kutya az. Pista kiszól:

- Vigyázz, Józsi! Tán veszett.

Én meg mondom: - Dehogy is, csak megijedt egy kicsit.

És mellé térdepeltem. Ott lapult meg a sarokban és a hátsó lábát nyalta, ahol egyik gazfickó eltalálta a kövel. Először morgott egy kicsit, de szépen beszéltem hozzá s mikor látta, hogy nem akarom bántani, elkezdte csóválni a farkát és előre-hátra rázni a fejét, mintha ismerne.

Pista átjött, megnézte és azt mondja:

- Hiszen ez kocsi mellé való kutya és nem is csúnya fickó, csak rég látott már tisztességes ebédet. Fogadok, azok a fiúk félig kiverték a lelkét. Ejnye, emlékszem, mikor én lent voltam a tizenhetes gépnél...

De éppen bejött a kapitány és megmentett a Pista újabb meséjétől.

- Kapitány, - mondom - szeretne egy kutyát?

- Nem, nem hiszem, - mondja lassan - minden kutyát megöltünk, amennyink csak volt, mind elgázoltuk; megint csak odakerülne a lovak elé, mikor kirukkolunk és...

- Nem, - mondja Pista - ez kocsihoz való kutya és hozzá van szokva a lovakhoz. Nem lenne útban.

- Honnan szereztétek? - mondja a kapitány.

- Beszaladt ide pár perc előtt. Néhány fiú hajszolta be, - mondom.

- Hát megint ki fog szaladni, az első alkalommal, - felelte a kapitány.

- Nem gondolnám, - mondok. - Rosszul bántak vele és ha valami ennivalót adunk neki és rendesen bánunk vele, azt hiszem, nálunk marad; ha meg valaki jön és visszaköveteli és be tudja bizonyítani, hogy az övék, hát visszaadjuk.

Ekkorára a kapitány is érdeklődni kezdett és nála jobbszívű ember még nem is hordott tűzoltó-sapkát és szereti a kutyákat meg a lovakat, hát lehajol és azt mondja Péternek, aki olyan szertartásosan ül előtte:

- Szeretnél tűzoltó-kutya lenni?

Megeszem a fejemet, ha nem hiszem, hogy Péter tudta, mit mondott a kapitány, mert előre nyújtotta két mellső mancsát és köztük fel-le dörgölte az orrát mintha azt mondaná:

- Igen.

- Hogy hívják? - kérdi a kapitány.

Pista meg én fejet ráztunk és mondok:

- Nem tudjuk.

- Mi a neved? - mondja a kapitány és a szemébe néz.

Úgy nézett vissza, mintha beszélni akarna; kinyitotta a száját, nyelvét egyik oldaláról a másikra forgatta, mintha mondani próbálna valamit.

- Nem beszélsz elég hangosan, - nevet a kapitány. - Hogy hívnak?

Ekkor a kutya rövidet vakkantott.

- Azt mondja, hogy Pét, - szól Pista - csak egy szótagja van! - Pista furfangos, ha ugyan ódivatú is.

- Jó, hát Pét, - mondja a kapitány. - Rendben van, fiúk, viseljétek gondját és vigyázz Józsi, el ne gázold, - intett nekem (Jancsi az íróasztalnál ült éppen) - vezessétek be a házi naplóba, mint új tagot és legyen gondotok rá, hogy válaszoljon reggel lent a névsorolvasásnál. És, Pista, itt van, - zsebredugta a kezét, kihúzott egy negyeddollárt és odadobta - menj csak át az étterembe, hozz neki valami ennivalót; csak nem éheztetünk egy új tagot!

Ilyen volt a kapitány természete: senkit se hagyott volna éhezni, legkevésbé egy szegény, néma állatot.

Jancsi kinyitotta a könyvet és bevezette a naplóba, olyan komolyan, akár csak valami bíró.

- Harmadrangú tűzoltó, úgy-e, kapitány? - kérdezte harsányan.

- Igen, - mondja a kapitány - harmadrangú tűzoltó.

- Péter - és Jancsi itt megállt. - Micsoda Péter? - kérdezi.

- Nem tudom - mondja a kapitány és rám néz.

- Nohát, - szól bele Pista - telistele van fekete pettyekkel. Én Pettyes Péternek nevezném.

- Rendben van - mondja a kapitány. - Pista, te valóságos kincs vagy; hát Pettyes Péter. És most menj és hozz neki valami ennivalót, vagy meghal éhen, mielőtt bevezetjük a naplóba.

És belekerült a naplóba mint „Pettyes Péter, új tag” és így lépett be a mi csapatunkba.

Az első éjjel, amit nálunk töltött, nem volt riadó és, miután jó vacsorát kapott abból, amit Pista visszahozott, bemászott odaát az egyik állás mögé és elaludt, - fogadni mernék, réges-régen ez volt az első nyugodt éjszakai alvása.

Másnap reggel korán felkelt és elevebb már nem is lehetett volna. Játszott az örrel, összevissza táncolt örömében, mert, tudja, fiatal kutya volt és játékos fajta. Épp akkor jelzett egy állomás, a gong meg el kezdett kongani és mi csoportosan jöttünk le fentről. A lovak kiszaladtak, és ez a nagy z sivaj megrémítette - olyan hirtelen jött - hát ellopódzkodott lekonyult farkkal a ház végébe, mintha félne, hogy felborított valamit és ő az oka az egész lármának.

De az az állomás nem reánk tartozott és nem vonultunk ki, vagyis nem az első riadóra; de azokhoz az állomásokhoz tartozott, melyeknek második riadójára megyünk és amíg várakoztunk - mert mi mindig befogva várakoztatjuk lent a lovakat tíz percig minden olyan állomás jelzésére, melynek második riadója nekünk szól - a kapitány azt mondja:

- Hol az új tag? - De senki sem tudta, hát csak ráztuk a fejünket.

A házör elmondta, hogy mikor utoljára látta, éppen hátra szaladt, amint a „kópé” kongani kezdett. És mindent összekerestünk, de nem találtuk sehol; a kapitány pedig kijelentette, hogy megszökött, mint ahogy ő előre megmondta. De végül, vagy húsz perc múlva, mikor a „próbahívás”-t kaptuk - ez az a tizenegy koppantás, amit minden reggel nyolckor a fő-laktanyáról kapunk, hogy lássák, a drótok mind rendben vannak-e s ami egyszersmind a névsorolvasást jelzi a csapatnak és az új nap őrszolgálatának kezdetét - a kutya előmászott annak a tartalékfecskendőnek belsejéből, ami odaát áll a sarokban. Hát oda bújt el és az istállók mellett ellopódzva, nagyon szégyenlősen és félénken jött felénk. A kapitány intett nekem és rászólt:

- Szép tűzoltó vagy, mondhatom. Ha ezentúl nem jelentkezel pontosabban reggel a névsorolvasásnál, a bizottság elé állítunk és ötnapi fizetés elvesztésre ítélnék.

De Pista felszólalt és pártját fogta:

- Ne legyen hozzá olyan szigorú, kapitány. Új tag és az új tagok mindig idegesek. Attól a gongtól majdnem mindenkinek megfájdul a szive, aki először hallja, olyan hirtelen szólal meg.

Mikor ezután először kirukkoltunk, nem jött velünk és kíváncsiak voltunk, amint hazafelé gördültünk, hogy vajjon a gépházban találjuk-e vagy mégis kifordult velünk és elvesztettük az úton a tűz felé; mert nem túlságosan pontosan figyeljük meg a dolgokat magunk körül, mikor kifelé készülünk, ha tűzriadó érkezik. Az első gondunk, hogy kijussunk és pedig, amilyen gyorsan csak lehet; de mert mindannyian érdeklődtünk Péter iránt, szerettük volna tudni, elhagyott-e minket, vagy sem; hát mikor kinyitottuk a ház ajtaját, kijött fickándozva, mindnyájunkra felugrált és csak ugatott, mintha ezt mondta volna:

- Nos, eloltottátok a tüzet? Sajnálom, hogy nem voltam veletek, - vagy valami hasonlót; mert én olyan okosnak tartom, hogy azt gondolom, mindig beszélni próbál a maga módján.

És most - Istók úgyse, uram. - ő az első, aki kimegy a házból. Mihelyt a gong kongani kezd, elfoglalja a helyét pontosan ott a gép elülső része előtt és ott áll. Engem figyel, tágranyílt szemmel, fülhegyezve, mereven kinyújtott farkkal. Abban a pillanatban, mikor én felszállok az ülésre, ő - mintha kilőtték volna - ott terem a kocsirúd végénél és veszettül ugat; mert tudja, hogy kivonulunk, különben nem ugrottam volna az ülésre. Ha a kapu kinyílik, kirepül, mint az ágyúgolyó; és ha valaki odakint járkal vagy áll, egy szempillantásra eltisztítja az útból; amíg előttünk jár, nagyon kicsi a veszély, hogy elgázolunk valakit, mert jobban eltisztítja az utat, mint két-három ember tudná. És csak előre tart egész úton a tűz felé, vagy úgy fél ház-tömbnyire a gép előtt.

És most hadd mondjam el, milyen agyafúrt. Mert bármilyen egyenetlen az utca, bármilyen piszkos, csatakos vagy nedves, és bárhogy sértsék a kövek a lábát, ő csak megy és sohasem

tér le róla; de mikor hazajövünk, az utca közepe nem elég jó neki és az ember nem tarthatja ott, bárhogy csalogatja is. Nem, uram, visszafelé a járdán sétál és pedig a lehető legnagyobb nyugalommal és méltósággal, és csak a legritkábban vesz az úton tudomást valami más kutyáról; azt gondolom, érzi, hogy ő azoknál mennyivel fontosabb s hogy azok egyáltalán nem egyenrangúak vele. És nem áll meg, ha tűzhöz érünk, hanem követ minket, egyenest be az épületbe, le az alagsorba, vagy fel a létrán, - látom uram, most nevet és nem hiszi, amit mondok, pedig úgy van. Úgy mássza a létrát, hacsak nem nagyon magas, mint a legjobbak közülünk; és egyenest követ minket a tömlővel együtt; de *lejönni* nem tud a létrán, nem tanulta meg még a fortélyát és itt kezdődik a baj. Hányszor meg hányszor felmentünk és kihoztuk a füstből bódultan és levittük a kocsiba, hogy magához térjen.

És hányszor meg hányszor mondta nekünk a parancsnok:

- Fiúk, valaki közületek még elveszti az életét amiatt a kutya miatt!

De, uram, mi épp oly kevésbé hagynánk ott a csapatból valakit, mint Pétert. Mert ő a csapathoz tartozik, ha ugyan csak kutya is.

Hogy vannak-e égési sebei? Mondhatom, az egész háta tetoválva van az égési sebektől. A lehulló vakolattól és égő fadarabkáktól telistele van kopasz helyekkel, ahol soha többé nem nő ki szőr; de ezek szolgálati jelvények és amondó vagyok, hogy ő, mint veterán, büszke rájuk.

De szegény Péter egy napon rossz hírbe keveredett és „felfüggesztették a tényleges szolgálatól”.

El kell hogy mondjam, mert életének egyik legfontosabb eseménye és mutatja, hogy egy kutya sohasem felejt.

Ilyenformán történt. Mindig meg volt az a jó hírünk, hogy fürge csapat vagyunk, hogy gyorsan és rendben kivonulunk, hogy elsőnek érünk el minden állomást, amely reánk tartozik, hogy nem engedünk át egyet sem lassúságunk következtében más, felettünk, vagy alattunk tanyázó csapatnak és hogy a parancsnok mindig „rendben” talál, mikor megérkezik a tűzhöz - amire kapitányunk nagyon büszke. De jött egy idő, mikor minden rosszul ment nálunk és Péter, anélkül hogy akarta volna, még csak fokozta a bajokat. Új fogat lovat kaptunk a gép számára és azt szoktattuk be; kezdetben meglehetősen lassúak voltak, elég nagy feladat volt s a legtöbb, amit elérhettem, hogy futni kezdtek, Péter pedig azt a rossz szokást vette fel, hogy nekik ugrott és a szügyükbe kapott, mikor a tűzhöz vonultunk. Azt hiszem, azt gondolta, ettől majd gyorsabban mennek, de csak rontott a dolgon, mert ahelyett, hogy fokozták volna gyorsaságukat, megbokrosodtak és egészen megálltak.

Megpróbáltam leszoktatni róla, de hiába. Hosszú szíjat erősítettem ostromra és meglegyintettem, de mindegy volt; pedig tudtam, baj lesz, ha nem hagy fel vele, mert egyre-másra elvesztettünk tüzeket, melyek könnyen a mieink lettek volna. Hogy Pétert megmentsem, egyre a lovakat okoltam és azt mondtam a kapitánynak, hogy minden rendben lesz, ha a fogat beszokik. Végül egy napon minden ellenünk fordult. Tűzriadót kaptunk egy állomástól, mely minden fáradság nélkül miénk lehetett volna. Mert, látja uram, a csapatok erősen versenyeznek abban, hogy a tűzhöz jussanak, ha riadó érkezik. A legközelebbi csapat felettünk vagy tizenhármas háztömbnyire tanyázik; alattunk a legközelebbi vagy tizenöt háztömbnyire. Mindkét irányban féltávolságnyira jogot tartunk mindenre. Ha kissé gyorsabban tudunk befogni, mint ők és korábban odajutunk, elkaparíthatjuk a tüzet egyik vagy másik csapat elől. Mert az elsőnek érkező csapat „kapja a tüzet”, azaz kapja „az első vizet”, amint mi hívjuk. És ugyan fel vagyunk vele, ha egy más csapatot a maga területén legyőztünk, és nagyon le vagyunk törve, ha minket győznek le.

Pedig hát így történt azon a napon, mikor Pétert felfüggesztették. Olyan állomásról érkezett riadó, mely a területnek hozzánk közelebbi felén fekszik; annak a tűznek könnyű szerrel a miénknek kellett volna lenni; de a lószerszám megszorult, nem akart rámenni a lovakra; mikor aztán indultunk, a lovak bokrosodtak meg és kevés híjja, hogy a hadnagyunkat meg nem öltük, amint kaput nyitott. Ettől a gép elkanyarult, úgy, hogy nem mehettünk kapualján, visszafelé kellett mennünk, hogy kijuthassunk és, mint mondom, minden fordítva ment. Csak pár másodpercet veszítettünk e baleset által, de elég volt, hogy elveszítsük az állomást.

Mikor végre kijutottunk és felfelé mentünk a nagy utcán, be akartam hozni az elvesztegetett időt azzal, hogy nekieresztettem a gyeplőt, amennyire csak tudtam és egyszer-egyszer a lovakra húztam. De Pétert ekkorára annyira felizgatta a késelem, hogy neki kezdett ugrani a lovak szügyének és harapdálni őket; azok meg úgy megcsökönysödtek, hogy moccanni se akartak. Azt hiszem, Péter jól gondolta, azt akarta, hogy gyorsabban menjenek, de csak rontott a dolgon. És mikor a tűzhöz értem, a velünk versengő csapat már ott dolgozott, a cső kifeszítve a házig és mindenféle aljas megjegyzéseket tettek, ha egy vízcsaphoz nyúltunk. Sőt a parancsnok is ott volt és borzasztóan megleckéztette kapitányunkat, hogy ő szeretné tudni, „mindenki aludt-e a mi laktanyánkban” és „azt hisszük-e, temetésre megyünk, hogy annyi időt engedünk magunknak!” - Az öregnek majd megszakadt a szive és mondhatom, soha életemben nem éreztem magamat oly nyomorúságosan, mint mikor láttam, hogy mennyire elkéstünk.

Mikor visszaértünk a laktanyába, a kapitány mindnyájunkat megleckéztetett, aztán engem félrevont és azt mondta:

- Józsi, nem szívesen teszem, de meg kell szabadulnunk Pétertől. Sokat zaklatja a lovakat és nem szabad, hogy még egyszer az történjék velem, ami ma történt. Ha még néhány tüzet elvesztek, tudod, mi lesz.

És keményen reám nézett, én meg bólintottam, tudtam, hogy ez az ő áthelyezését jelenti egy másik csapathoz. Aztán folytatta:

- Oda kell adnunk valami derék fickónak, olyasvalakinek, aki jól gondját viseli és kell, hogy innen jó messze lakják. Ha itt, a szomszédban adjuk valakinek, tudod, egy negyedóra múlva vissza lesz. Közben pedig nem szabad neki velünk kivonulni. Hát kösd meg, amíg találasz valakit, aki elviszi.

Péter tehát fel volt függesztve a tényleges szolgálat alól.

Véletlenül ismertem is egy embert, akinek odaadhattam. Volt egy pék, aki kenyeret szállított ide, néhány házba körülöttünk, a boltja meg jó messzire volt - vagy harminc-negyven háztömbnyire - egy olyan utcában, amelyen mi nem igen járunk keresztül. Nagyon megkedvelte Pétert és többször ajánlkozott, hogy megveszi, de persze, mi mindig visszautasítottuk. Péter is nagyon megkedvelte a péket, mert időnként hozott neki valami furcsa kenyérfélét, amit Péter nagyon szeretett. Hát akkor este, a vacsoraidőm alatt levittem Pétert az ő péküzetébe és áthelyeztem a tűzoltó-szakosztály legokosabb kutyáját a gépházból egy sütődébe, ami - mondhatom - nagy letörés.

Eleinte nagyon hiányzott nekünk. Valahányszor csak tehettem, elmentem meglátogatni és úgy találtam, egészen jól boldogul, bár láthattam, hogy nagyon levert, ami nem csoda. Csak gondolja el! Egy tűzoltó laktanya izgató életmódja után, hol a gongok konganak, lovak ágaskodnak, emberek kiabálnak, hozzászokni egy unalmas, régi sütőde életéhez, hol egy lusta hollandinál, egy halom lepénynél és tejszinespuffancsnál nincs egyéb társaság, csak elég, hogy bárkinek kedvét szegje. Sajnáltam Pétert.

Már szinte elfelejtettük Pétert és hozzászoktunk, hogy nincs körülöttünk, mikor egy napon egy „harmadik riadóra” ki kellett mennünk; és hogy ahhoz az állomáshoz jussunk, át kellett hajtanom azon az utcán, amelyikben az a péküzlet van. Én magam igazán nem gondoltam rá, de - szavamra - Péter nem felejtett el minket és mikor megjelentünk, nagyon is gyorsan megmutatta ezt. Utána a pék mondta el nekem az egészet és pedig így történt a dolog:

Péter ott aludt a kályha mellett a péküzlet közepén, aztán egyszerre csak a fülét hegyezte, talpraugrott és ugatni kezdett. A pék éppen számlákat állított ki a bolti asztal mellett és nem törődött vele, de a következő pillanatban Péter ugrott egyet és ott volt a kirakatban a pástétomok, kalácsok és egyebek között. A pék rákiáltott, hogy jöjjön ki, de Péter kezdte az ablakot karmolni és ugatott meg vonított. Látja: hallotta a sípukat és csengőket és ránk ismert.

Akkor a pék fejébe vette, hogy a kutya megveszett, hát megijedt, egy székre mászott és maga is kiabálni kezdett; egy darabig ugyancsak volt lárma abban a péküzletben. Valahányszor Péter rúgott egyet, vagy egy pástétom, vagy egy tál sütemény repült ki a kirakattól, míg csak az egészet ki nem ürítette. Aztán előbukkantunk mi és a kirakat oldalablakán át meglátott minket, megismert engem az ülésen és ez eldöntötte a dolgot - semmilyen péküzlet nem tarthatta többé vissza. Visszaugrott a boltba, összeszedte minden erejét az üvegajtó előtt és mikor éppen körülbelül szemben voltunk, egy utolsót üvöltött és kreccs! kint volt üvegen és mindenben keresztül.

Hallottam a csörömpölést és még idején fordítottam meg a fejemet, hogy lássam kiröpülni. Mindent megértettem egy szempillantás alatt és el voltam rá készülve, hogy holtan hemperedik az utcacsatornába: hanem dehogy is! Oly gyorsan jutott át, hogy alig karcolta meg magát és aztán nekiszaladt, le, az utcán előttünk, mindenre ráugatott és úgy megtisztította az utat, éppen ahogy szokta: aztán körberohant, felugrott a levegőbe és olyan tornászást csapott, - hogy boldog volt-e? - hát meghiszem, hogy boldog volt! Még a kapitány is hallotta a nagy zörgésben a gép mögött, sípolt is egy hosszút nekem előre, hogy vigyázzak és ne gázoljam el; de nem volt mitől félni, mert egész úton a tűzhöz egy fél háztömbnyivel túltett rajtunk.

Mikor odaértünk, „kinyújtottuk és szilárdan álltunk”, amint mi mondjuk; ez azt jelenti, hogy kinyújtottuk a tömlőt és elkészültünk, hogy munkába foghassunk, ha úgy rendelik; de nem volt ránk szükség, mert a tűznek akkor már csaknem vége volt és a harmadik riadót csak amolyan elővigyázatosságból küldték szét; így hát a parancsnok visszarendelt minket laktanyánkba.

Mikor „felszedtünk”, vagyis visszatettük a tömlőt a kocsiba, Péter úgy volt körülöttünk, mint a régi időben és a „banda” minden tagjának volt egy szives szava hozzá. A hátán kissé megvágta az üveg, hát a kapitány azt mondta:

- Dobjátok be a kocsiba, fiúk, hazavisszük és megfoltozzuk. Próbaidót adok neki: ha derekasan viseli magát, nálunk maradhat, ameddig csak akar. - Aztán hozzátette: - De nektek, fiúk, elő kell rukkolni annak az ablaktáblának az árával.

Mi pedig mind neveltünk, mert készek voltunk az egész kirakatot megfizetni, csak visszakapjuk Pétert.

Hanem, azt hiszem, egészen kifárasztottam, annyit beszéltem a Péter ügyes-bajos dolgairól; de, látja uram, mi mind úgy szeretjük, hogy sosem fáradunk bele róla beszélni, hacsak valaki szívesen hallgatja. Most már lecsendesedett és valósággal a berendezéshez tartozik; a csínyek, bohóságok megszűntek - nyugodt és egyenletes, mint a mi régi embereink.

Teljesen leszokott róla, hogy a lovakat zaklassa; sosem tette, mióta visszakaptuk; és különben is kevés alkalma volna rá. Miénk az egyik leggyorsabb fogat a szakmában, oly gyorsan futnak egy mérföldet azzal az öreg, tonnás gépezettel, mint bármely más fogat a kerületben és Péternek ugyancsak vigyáznia kell, hogy el ne gázolják, hát jó messze szalad tőlük. Ha mészárszék-tüzet kapunk, nagyon elemében van és mi szabadjára hagyjuk. Ilyenkor nagyon tevékeny. De ha véletlenül valami sütőde-tűz kerül ránk - na hiszen! A világért sem lehet rábírní, hogy közel menjen. Egyenest felugrik a tömlőkocsiba, a kocsis ülésére és senki kedvéért meg nem moccan. És ha az ember odamegy hozzá, mikor már vége a tűznek és úgy tesz, mintha meg akarná fogni, hogy bevigye a sütődébe, azt hiszitek, nem fog morogni és a fogát mutatni? De bizony! Többé nem akar abba a helyzetbe kerülni, hogy lepények és kalácsok társaságába zárják be.

S hogy furfangos-e? Meghiszem azt! Ha Dauchey kocsija most megáll itt (ez az a pék, akinél egy ideig volt) és Péter meglátja, mindjárt fontos dolga akad a pincében és semmi sem húzhatja ki onnan, csak egy tűzriadó. Nagyon jól ismeri azt a kocsit. Igazán azt hiszem, ha a tűzhöz menőben találkozna vele, megkerülné a házakat. Mondom, azt hiszem...

De sohasem tudtam meg, mit hitt Józsi, mert abban a pillanatban a gong elkezdett kongani... egy tucat ember mintha az égből pottyant volna le... lovak robogtak el mellettem... itt-ott egy-egy kiáltás hallatszott és egy hang ordította:

Nyolcadik út, hetvennegyedik utca, 632...

A nagy kapuk kinyíltak s mielőtt felocsúdhattam volna, a gép elgördült mellettem Péter történetírójával a bakon és hátul két kapaszkodó alakkal. Amint a gép kigördült, füstszalagot és az égő olaj erős szagát hagyta maga után és láthattam, hogy az egyik alak nagy égő tömeget önt be a kemencébe. A következő pillanatban félig öltözött emberekkel megrakott kocsi rohant el mellettem s én egyedül maradtam a nagy házban; a gong tovább vert sajátságos, szakadozott „ding, dong”-gal és vékony füstszalag szállt fel a füstcsőből, amely fölött az „öttonnás gépezet” állt egy negyedperc előtt.

A padlón szerte heverő kalap, kabát és kötőfékszíj volt csupán szemmel látható bizonyítéka annak, hogy vagy tizenöt-tizenhat élő lény - ember és ló - állt körülöttem néhány másodperc előtt. A változás oly gyorsan történt, hogy alig tudtam felfogni s mikor az utcára léptem, míg egy szives szomszéd bezárta a nehéz kaput, öntudatlanul körülnéztem, barátomat és Pétert keresve. De nem voltak sehol: oly gyorsan eltűntek az utcából is, mint a házból és nem maradt utánuk egyéb könnyű füstfelhőnél, ami megtöltötte a levegőt. Távolból hallhattam a csengő hangját, síp sipítását lassan elhalni és mindenem túl egy kutya éles ugatását - oly metsző, átható ugatást, hogy sohasem fogom elfelejteni.

Pettyes Péter volt, a tűzoltó, szolgálatban.

AZ ISKOLATEREM KUTYÁJA.

Murphy kisasszony hangja remegett az igyekezettől, hogy visszafojtsa könnyeit, mikor pénteken kijelentette, egy napig sem tűrheti tovább White Gyurit. A fiú egyszerűen „kinzóeszköz”, mondta a tanítónő.

Az igazgató résztvevően nézett rá, de sóhajtva azt mondta, szomorú dolog egy tíz éves fiút kidobni az utcára; pedig ez történnék, ha Murphy kisasszony lemond róla, mert senki más nem tud bánni vele.

- Pedig - válaszolt a tanítónő - a dolog úgy áll, hogy vagy ő megy, vagy én. Már én mindent megpróbáltam. A jóságon nevet, a szigorúságon vigyorog. Mindent elkövetett, amit csak egy rosszban sántikáló gyerek megtehet. Ha én volnék az áldozata, szinte mulatságos végignézni, milyen végtelenül változatos találékonysággal tesz rossz fát a tűzre az iskolában. Valahányszor kezét zsebredugja, reszketek a félelemtől, hogy patkányt vagy egeret húz ki.

- De miért gondolja? - kérdezte az igazgató, aki részvéte ellenére is mulatni látszott.

- Elég ostoba voltam, hogy félelmet árultam el, mikor egyszer egy patkány sétált be az előcsarnokból. Igen, székre álltam és mindazt megtettem, amiért ki szokták nevetni a nőket.

Elmosolyodott e gondolatra, de aztán eszébe jutottak aznapi keservei és sóhajtott.

- Ön ki van merülve - mondta az igazgató. - Menjen haza és Gyuri hétfőn megkapja elbocsátó levelét. Sajnálom, hogy nem szólt előbb. Szégyen, hogy így bosszantotta önt. Jó éjszakát. Vigasztalódjék, a szenvedéseinek vége. Gyuri hétfőn megy. Rajta leszek, hogy menjen.

Hétfőn az élet derűsebbnek látszott s a tanítónő bizalmasan közölte barátjával, hogy azt hiszi, még egy napi próbaidőt ad Gyurinak. Hiszen semmi rosszal nem lepheti meg, mert már mindent elkövetett, amit csak lehet, a patkány tényleges előhúzását kivéve.

Gyuri aznap reggel szokatlanul csendesnek látszott. A tanítás még nem kezdődött el, mikor valami nagyon sajtós hang hallatszott az ő szomszédságából. A gyerekek érdeklődni kezdtek, de Gyuri oly serénynek látszott, hogy a tanítónő, noha gyanakodott, javára magyarázta viselkedését és nem szólt semmit.

Néhány perccel később ismét hallatszott ugyanaz a hang, félreismerhetetlenül Gyuri padjából.

Murphy kisasszony érezte, hogy elsápad és szive görcsösen megvonaglik, míg azt gondolja:

- Ez most bizonyosan patkány.

De mikor lement a padok közé, Gyuri rémült tekintete meggyőzte, hogy valami rendkívüli dologról van szó.

S most szigorú kívánságára Gyuri a kabátja elejéből kihúzott valamit, ami sárgolyónak látszott, valami gömbölyűt, itt-ott gyapjas foltokkal; valamit, aminek kis vörös nyelve mohón nyalta a mocskos kezét, amely tartotta.

A tanítónő szótlán ámulattal nézte, aztán, mert mindent szeretett, ami kicsi és gyámoltalan, karjára véve, magához szorította a parányi, eleven gömböt és legdédélgetőbb hangján mondta:

- Milyen édes kis kutya!... - De miért hoztad el az iskolába? És miért olyan elhanyagolt? És adtál-e neki valami ennyivalót? - kérdezte Gyurihoz fordulva.

- A fasorban találtam tegnap és hazavittem: de a nagynéném ma reggel kidobta és nem volt hol hagyni és azt hittem, csendben marad, olyan kicsi - válaszolta Gyuri egy szuszra. - Egy kis kenyeret adtam neki, de nem akarta megenni és nem tudja, hogy kell vizet inni.

A gyerekek mind körbe sereglettek, hogy lássák a kutyát; és sok javaslatuk közül egyet elfogadtak. Gyuri kapott öt centet, hogy tejet vegyen és a tanítónő azt mondta, kérje meg a boltost, hogy melegítse meg egy kicsit a tejet.

Nem egészen félóra múlva visszatért a megtisztogatott, jóllakott és boldog Kölyök úrfival s a kis kutya a délelőtt további részét a szemétkosárban töltötte, melyet egy kendővel párnáztak ki.

Délben Gyuri és Murphy kisasszony megtárgyalták a tennivalókat. A fiú eltökélte, hogy megtartja a kutyakölyköt, még ha a maga otthonában nem is szállásolhatja el.

- Ha nagynénéd látja, mennyire szereted, talán megengedi, hogy ott tartsd, - tanácsolta a tanítónő.

- Ha azt gondolja, hogy nagyon szeretem, annál inkább túlad rajta, mint a tengeri nyulammal csinálta; de ezt nem kapja meg, - mondta a fiú.

- Nos, majd meglátjuk, mit tehetünk. Egy-két napra mindenesetre elintézzhetjük a dolgot. Hozd vissza délután.

- Nagyon szép kis jószág, úgy-e? - kérdezte a büszke tulajdonos. - Murphy kisasszony elhinné, hogy valaki a sárba dobhatja? Azt gondoltam, haza tetszik küldeni vele, de tudtam, hogy nem tetszik bántani őt, ha nyakon tetszik csípni engem. Murphy kisasszony nem bántana semmit, úgy-e?

S a fiú, kire addig a tanítónő nem volt képes hatni, e meglepően hosszú beszéd után elment, gondosan kabátja alá rejtett kincsével.

A lépcsőn lemenve, Murphy kisasszonynak be kellett szólnia a kapushoz és hirtelen eszébe ötlött, hogy talán az található valami odut vagy zugot a kis kutya számára a pincében. A kapus először kereken visszautasította s még csak meggondolni sem akarta a dolgot; aztán tünődve megdörzsölte az állát és azt mondta, talán el lehet intézni.

- Csúnya dolog megfosztani egy gyereket a kedvencétől, - mondta és megígérte, hogy legalább is egy pár napra beteszi abba a nagy ládába, ahol a papírhulladékot tartja.

De, sajnos, mikor Murphy kisasszony megemlítette a tulajdonos nevét, a jószágos öreg dühös lett.

- White Gyurinak kér tőlem szívességet? Annak az ördögös fickónak, aki egy csomó sárral nyakon vágott és csaknem tönkre tette a kimenő kabátomat; nem is beszélve róla, hogy két napig beteg voltam a fejfájástól. Ha egyszer én teszem rá a kezemet... És itt nem talált kellő szót méltatlankodásának tolmácsolására.

Murphy kisasszony bevallotta: - voltak idők, mikor ő is azt kívánta, hogy akinek joga van rá megfenyíteni azt a fiút, éljen a jogával...

- De, minthogy szívén fekszik ez a kis állat, - mondta az öregnek - meg akarom próbálni, hogy közel férközzek hozzá a kis kutya iránt érzett szeretetén át és ön segíteni fog nekem, Flood úr; tudom, hogy fog. Önnek jó oka van rá, hogy haragudjék, de gondolja meg, mit álltam ki én egy évig minden áldott napnak öt óráján át. Ha én meg tudok bocsátani neki, bizonyára ön is megteheti.

Az öreg felvetette a fejét, összeszorította a száját, aztán locsogott s végül azt mondta:

- Majd meglátom.

De, sajnos, mikor Gyuri meghallotta, milyen intézkedés történt, kereken visszautasította, hogy szívességet fogadjon el az „öreg Flood”-tól.

- Megöli a kutyámat. Csak teszi magát, Murphy kisasszony. Tudom, sarat dobtam rá és kemény hólapdát vágok belé, mihelyt lehet, - mondta csökönyösen. - Fogja a fiúkat és a falhoz csapja; bizony. De én megbosszulom rajta magam. Én nem akarom, hogy valami öreg kapus falhoz csapja a kutyámat, pedig azt csinálná, ha egyszer dühös lenne rá.

Murphy kisasszony álhatatos maradt és végérvényesen sikerült néki rávenni Gyurit, hogy menjen le vele az alagsorba. Flood úr modora oly vidám és udvarias volt, hogy megingott Gyuriban a gyanu és azon tűnődött, hogy valóban tudna-e az öreg rossz kedvében oly bosszúálló lenni, hogy kedvence által büntesse meg őt?

Meglepetésére Flood úr Gyurit így üdvözölte:

- Halló, gyerek! Van dobni való sarad? Szép dolog úgy bánni egy öreg emberrel, aki semmit se tett neked?...

- De tett, - felelte gyorsan Gyuri - odavágott engem semmiért az iskola falához.

Flood úr megfogta Gyurit a vállánál:

- Hát lehet. Rendszerint azt fogom el, aki kezem ügyébe esik s talán egyszer olyan szerencséd volt, hogy éppen te kerültél az utamba. De meggondoltad-e valaha, fiam, hányszor csináltál valamit, anélkül, hogy kikaptál volna érte?...

Ez nyilván új megvilágítása volt a helyzetnek és mosoly lopózott az öreg ember szemébe, aztán az ajka köré és - csodák csodájára! - Gyuri meg nevetett. Kiperdült az öreg keze alól egy „Eh bolondság!”-gal; s aztán a kapus meg a fiu a legpajtásibb módon vizsgálni kezdték a kutyát. Kinyitották kicsi száját, hogy megtekintsék a fogait; megtapogatták a fülét; szóval végigvizsgálták a kis csöppséget pontosan és részletesen Murphy kisasszony nagy mulatságára; s miután Flood úr sokáig dörzsölte az állát, kimondta véleményét:

- Korcs kutya, de azért szép kis kölyök.

Azt mondta, „az öregem” majd ad neki egy palack tejet; ő áthozza, Gyuri pedig lejöhet korán, hogy megetesse Kölyök úrfit.

- De önnek várni kell, míg Gyuri jön, akármilyen éhes is a kutyus. Anyám még azt se szereti, ha közülünk valaki eteti meg a macskáját. És - folytatta Murphy kisasszony - Gyuri kis házidolgokat csinálhat önnek, hogy segítsen megfizetni kis kedvencének a kosztját.

Murphy kisasszonyhoz annyian könyörögtek, hogy megnézhessék a kutyust, hogy elhatározta, ott fogja tartani a kis teremést az osztályban. Pokrócot hoztak és letették egy meleg zugba; kis horgot vertek be a faburkolat aljába és ahhoz láncolták. Minden szünetben levitték szaladgálni s így az ötödik osztály akkori tiszteletbeli tagja lett.

Mikor az igazgató értesült a kutyakölyök megérkezéséről, először nagy kétkedéssel fogadta a hírt és olyan arckifejezéssel jött be Murphy kisasszony osztályába, amely semmi jóval sem kecsegtette a reménykedő tanulókat. De a kutyus, mintha csak tudta volna, hogy próbára teszik, egyenesen ült a pokrócon teljes tíz hüvelyknyi magasságában és oldalra hajlított fejjel az igazgató arcába nézett, mintha ő mérlegelné az igazgatót, majd hirtelen rándulással kicsit ugrott örömeiben és nyalni kezdte a simogatására kinyújtott kezét. A kutyus győzött.

- Ha a tanfelügyelőnek nincs ellenvetése, egyelőre itt maradhat, - mondta az igazgató.

Tanítás előtt egész tömeg vette körül a kutyát és ha Murphy kisasszony határozottan meg nem tiltja, belébetegedett volna a nagylelkű tanulóktól kapott túlságosan bőséges és gazdag étrendbe.

Nevelése azonnal megkezdődött. Mindig szünetben folyt le, mert Murphy kisasszony osztálya híres volt nagy rendjéről és a tanítás alatt nem engedte, hogy valami megzavarja a rendszeres munkát. De szünetben az addig nyugodt, szorgalmas tanuló-sereg igen vidám tanító-sereggé változott, tanítványuk meg, mulattató újságként, a kutya volt.

Murphy kisasszony végignézte az egészet és mosolyogva beszélt el:

- Mikor az a komor Nelson Karcsi felvette a napokban a kutyust és olyan gyöngéden simogatta, akárcsak a kis Margit és mikor láttam, hogy Lőrinc ráütött egy fiúra, aki köveket dobott egy macskára, jó kedvem lett.

Kezdetben rendkívüli érdeklődéssel figyelték a kutyus minden mozdulatát, gyakran, félek, a megtanulandó lecke kárára; de egy napon, mikor lehetetlennek látszott érdeklődést kelteni a számtan iránt, Murphy kisasszony kivitte a kis kutyát a ruhatárba és szánalmas kis vinyogása és a Gyuri boldogtalan arca ellenére is otthagya. Egy szó sem esett, de a következő nap, mikor a legkisebb mozdulatot tette ebben az irányban, a gyermekek egyszerre oly figyelmeseknek mutatkoztak, hogy úgy gondolta, szívükre vették a leckét.

Gyuri, aki az osztály uralkodó kedvence lett, csodálatosan összeszedte magát a tanulásban, de szánalmas színben volt. Flood úr és a fiú nagyon jól boldogultak egymással; a kapus egy meglehetősen nyereséges papirraktárt rendezett be számára és sok vevőt szerzett neki.

Egy napon Flood úr mosolyogva jött fel, nyilván valami jó tréfát tartogatott.

- Murphy kisasszony, - kezdte - sosem jutott eszébe, hogy a kutyusnak nincs neve? Úgy szokták hívni: az „ötödik kutyája”, vagy „a mi kutyánk”, vagy „Gyuri kutyája”, vagy „a kis kölyök”.

Beszéltem róla Gyurival, de csak annyit mondott: - „Van neki neve”. - „De - mondom neki - mit ér az olyan név, amit senki se tud?” De némely dologban nyakas, hát hagytam. Ma reggel fésülte a kutyus bundáját és beszélt hozzá suttogva, meg dédelgette, - s igazán, kisasszony, jól esne a szívének, ha látná őket együtt - aztán pedig ezt mondta: „Most ülj fel, Murphy, hadd bontsam ki fürteidből a csomókat, különben nem leszel szép kis kutyus.” Akkor besétáltam hozzá és azt hittem, mindjárt meghalok. Sosem látott olyan mulatságos valamit, mint az arckifejezése volt.

- Fiaskám, - mondtam - nem illik a kutyát Murphy kisasszony után elnevezni; talán annak a hölgynek nem tetszene.

Úgy látszott, a kérdéses hölgy nagy zavarban van, de aztán megtetszett neki az ötlet és nevetett.

- Nos, - felelte - sohasem szenvedtem tekintély-túltengésben, de ami kevesem van, biztosan az is elvész, ha azt a kis szemtelent Murphy-nek fogják hívni. De mit mondott Gyuri?

- Azt mondta, azért hívja így a kutyát, mert önt mindenkinél jobban szereti; de ha én azt hiszem, hogy nem tetszene önnek, megváltoztatja. Azt gondoltam, megtudakolom a véleményét.

- És ön mit gondol?

- Olykor zavaró lesz a dolog, - felelte az öreg: - de az mindegy. Ön maga is szereti a tréfát, hát nem fog törődni vele.

Murphy kisasszony gondolkozott rajta, aztán azt mondta:

- Furcsa gondolat, de végre is a szándék becsületes s úgy látszik, a fiú ragaszkodik hozzá. Azt hiszem, a gyerekeknek is tetszeni fog.

Tehát elhatározta: megengedi Gyurinak, hogy megtartsa a kutyának a „Murphy” nevet.

Másnap bejelentette a gyermekeknek, milyen megtisztelésben részesítette Gyuri; s az ő meglepett örvendő arckifejezésük mutatta, hogy jóváhagyták Gyuri választását. Így keresztelték el Murphy-t.

- Tudja, Murphy kisasszony, hogy szegény Gyurinak nincs hol lakni? - súgta egy napon egyik tanuló a tanítónőnek.

- Nincs neki hol lakni! - csodálkozott Murphy kisasszony. - Hát hol a nagynénje?

- Két-három hét előtt elköltözött és Gyuri nem akart vele menni. Anyám próbálta rávenni, hogy jöjjön hozzánk aludni ezeken a hideg éjszakákon, de nem akar. Olyan furcsa fiú: dühös lesz, ha az ember kínál neki valamit. Mi nyolcan vagyunk testvérek, de anyám azt mondja, mindig van hely még egynek; de igazán nem tudjuk elcsalni. Anyám azt mondta, mondjam meg, mert azt gondolja, a kisasszony valahogy elintézhethé.

Murphy kisasszony lement, hogy megkeresse Flood urat, akit épp úgy meglepett a dolgok állása, mint őt.

- De én nem tehetek semmit, kisasszony. Magamhoz venném, de a feleségem nem szereti a fiúkat és kutyákat; hanem azért valamit tenni kell.

- Ma éjszakára hazaviszem én, - mondta Murphy kisasszony - és talán, minthogy „az éj jó tanácsadó”, holnap reggel valami okosabbat tudok mondani. Tud Gyuri segíteni önnek a munkában?

- Ó, igen; ügyes és szorgalmas, akármibe fog.

- Fizethetne néki valamit?

- Adhatnék néki egy öltözet ruhát és aztán fizethetnék néki valamit minden héten. Ez függetlenebbé tenné.

Mikor Murphy kisasszony hívta Gyurit, hogy jöjjön hozzájuk, a fiú nagyon tiltakozott, de mikor a tanítónő azt mondta:

- Ugyan, Gyuri, az én idősebb fivérem borzasztóan szeretné látni Murphy tudományát és olyan lehangolt lesz, - hát megadta magát.

Murphyné asszony már ismerte Gyurit, mert hiszen minden szombaton megjelent nála, kiverte a szőnyeget és megfüröszttötte a kutyát. De semmikép sem tudták rávenni, hogy csak egy centet is elfogadjon munkájáért; azt mondta, az ebédjével teljesen meg van fizetve. A tanítónőnek minden irányban oly heves függetlenségérzettel kellett megküzdenie a fiúban, hogy szinte megdöbbsent.

Murphy bevégezte tanulmányait és néha oly műveltséget árult el, melyről maga tanítója sem tudott. Ha Gyuri seprőt vett és úgy tett, mintha söprögetne, Murphy foga közé kapott egy portörölőt, melyet ez alkalomra a padlóra hullattak és a legszakszerűbb és legtökéletesebb módon kezdte törülni a port. A család azt mondta, sosem volt mulatságosabb estéjük és noha a ház kicsi volt, a család pedig nagy és az anya beteges, mégis nógatták Gyurit, hogy jöjjön el megint. A tanítónő figyelmeztette őket, hogy ne kérdezzenek a fiútól semmit.

Másnap levelet kapott a nyolc-gyermekes anyja s mikor az iskolának vége volt, a tanítónő azt mondta:

- Gyuri, akarsz Mc Carthy asszonynak szívességet tenni? Szeretné, ha Murphyt elvinnéd hozzájuk, már annyit hallott róla és azt mondja, ha nagyon késő lenne, mire minden tudományát bemutatja, jobb lesz, ha úgy intézed, hogy ott maradj éjszakára.

Így hát még egy estebéd és éjszallás biztosítva volt Gyuri számára. A divat terjedt, a meghívások özönlöttek s végül úgy látszott, mintha az egész iskolai évről gondoskodva volna. Gyuri szerencséje a gyerekek lettek. Jó anyák gondoskodtak róla, hogy ruházata ki legyen foltozva; aztán Flood úr bevitte a városba és tetőtől talpig felöltöztette, részben abból a pénzből, melyet esti munkájával megkeresett.

Murphy ekkorára már sok mindent megtanult; tudott kezet fogni, boxolni, úgy tenni, mintha könyvet olvasna és rendszerint leporolta az asztalt, mielőtt melléje feküdt. Olykor leporolta a tanítónő asztalát is; de egy szomorú napon, ó, jaj! feldöntötte a tintatartót és a virágvázát, mire Murphy kisasszony a ruhatárba vitte, honnan időnként behallatszott bebocsátást kérő kopogása, de hiába.

Soha többé nem porolta le a tanítónő asztalát. Egyszer véletlenül a tinta a kutya asztalára került s Murphy ott ült a leggyászosabb arckifejezéssel, szájában a portörölővel, míg csak egy kislány el nem vitte.

Mikor kis gazdája alapos idomítással a „Vigyázz!”-állást gyakoroltatta véle, mulatságos látvány volt, amint egyik mancsát a szemére tette, vagy az orrára, vagy bárhova, azt az egyetlen helyet kivéve, hova idomítója tétetni akarta. Mikor szegény Murphy ilyen nevetségessé tette magát, senki sem gondolta, hogy ez a tudománya lesz a megmentője. Egy idő múlva az egész iskola gyerek serege köréje gyűlt, hogy lássa Murphys „hapták”-ban, valahányszor megpillantja a kövér, béketűrő rendőrt az udvaron.

- Murphy kisasszony, hisz a csodákban? - kérdezte Flood úr.

- Igen, - válaszolta haladéktalanul Murphy kisasszony - hiszek. Miért?

- Mert csoda történt. Mikor tegnap haza mentem, hát ki olvas fel a feleségemnek, ha nem Gyuri; pedig hányszor mondta a feleségem, hogy elpáholja Gyurit, ha egyszer a kezébe kerül: nem tudja elfelejteni azt a sarat, amivel engem megdobott. Már kezdtem azt hinni, annyit van eszembe a fiú, hogy csak a szelleme az, amit látok, de éppen akkor esett le Murphy a székről, amelyen ült, be a széntartóba és hallottam a zajt, hát tudtam, hogy ébren vagyok. Ha azt mondom, meg voltam lepve, nagyon keveset mondok; de úgy tettem, mintha a világ legtermészetesebb dolga volna és aztán megtudtam, hogyan történt.

Kitünt, hogy a feleségem kifecamította a bokáját és azt akarta, hogy valaki elhívja az orvost. A fiú volt az első, aki arra ment és az asszony kopogott neki az ablakon. Mikor visszajött a doktortól, anélkül, hogy valamit mondott volna, kiment a konyhába és kezdte összetakarítani. A feleségem mindent láthatott a tükörben. A tűz kialudt, ő meg begyújtott; Murphy pedig, aki minden lében kanál, hozott neki egy darabka gyujtót és hol a hátsó lábán állott, hol meg táncolt és annyi bohóságot követett el, hogy a feleségem megfeledkezett a bokájáról.

Hanem mikor Gyuri sepregetni kezdett, a kutya pedig port törölni, ez mindenen túltett, amit csak az asszony valaha látott és olyan hangosan nevetett, hogy azt hiszem, attól lett jobban. A feleségem sokra tartja „A Hírlap” regényeit és nagyon szerette volna megtudni, mi lesz a hősnővel az egyik folytatásos regényben, hát Gyurival felolvastatta; és az eldöntötte a dolgot: a fiú meg a kutya nálunk kapnak szállást. Egész csomó kifogást emeltem - persze, csak színből - s akkor azt mondta a feleségem, hogy érzéketlen gazember vagyok, mert ő mindig akart egy fiút, aki megkímélje a sok szaladgálástól, a kutya pedig társaság lesz neki. Hát mit tetszik gondolni a dologról? Lehetségesnek tetszett volna tartani, hogy a fiú így megnyerje a feleségemet?!...

- Nem lehetnék boldogabb, ha vagyont örökölttem volna, - mondta Murphy kisasszony akkor este otthon és mindenki együtt örült vele.

A gyermekek tornaórára készülődtek, mikor a magas, vidám, szép tanfelügyelő egy idegen úr társaságában bejött. Barátságosan üdvözölte a gyermekeket, aztán megpillantotta Murphy asztalát és a legnagyobb zavarba jött.

Nem látogatta meg az osztályt az új tanuló belépése óta, az igazgató pedig elfelejtette megemlíteni neki a kutyakölyköt, így hát igazán volt oka rá, hogy csodálkozzék. Murphy, aki borzasztóan szerette a látogatókat, a legfigyelmesebb arckifejezéssel ült fel s mikor kinyújtott mancsáról nem vettek tudomást, nagy fáradtsággal szeméhez emelte és „hapták”-ban ült. Leonard úr odasétált, jól szemügyre vette a kutyát és kegyesen megrázta a kinyújtott mancsot. De egy szót sem szólt és semmikép sem látszott rajta, hogy mit gondol.

A menetelés elkezdődött. Murphy leugrott az asztalról és szájába kapta a maga külön botját, melyet éppen csak oly hosszúra készítettek, hogy könnyen átmehessen a padok között. Úgy volt idomítva, hogy vigyázzon, ne koppintsa meg az üléseket; s rendszerint egész figyelmét arra szentelte, hogy egyenesen tartsa a botot.

Azután rajz következett. A kutya be volt tanítva, hogy szétossa a ceruzákat, de természetesen csak különös alkalmakkor kapott erre engedélyt. Kosarat akasztottak a nyakába és ő illedelmesen végigment a padok között, oly megfontoltan, akárcsak az egyházi a persellyel; de aznap megállt minden egyes jóbarátjának asztalánál és hamarosan sikerült neki elszórni a ceruzákat. Rövideket vakkantott és dühösen igyekezett visszazedni kosarába a leejtett ceruzákat s ezzel kiengesztelte még a tanítónő bosszúságát is. Murphy kisasszony hangosan nevetett és vendégei is szívből nevettek vele.

- Hát Murphy, - szólt a tanítónő - minthogy igazán úgy kitüntetted magad ma délután, be kell vonulnod a ruhatárba, de mielőtt bemegy, hozz nekem egy vonalzót.

S mikor a kutya vonalzóval a szájában hozzá sompolygott, Murphy kisasszony kettőt ütött - hozzá kell adni, hogy nagyon gyöngéden - a kutya gyapjas kis hátára, mire a kutya lekonyult fejével és behúzott farkkal magános fogságába vonult.

Mikor a tanítónőt kérték, hogy pár percre jöjjön be az igazgató irodájába, nem kellett hozzá jóstehetség, hogy tudja, mi a baj. Ott volt a tanfelügyelő vendége és Murphy beiktatásának részleteiről kérdezősködött; s akkor a tanítónő komolyan biztosította róla, hogy annak a délutánnak a kellemetlenségei teljesen rendkívüliek voltak s hogy a kutya rendszerint igazi segítség számára, ahelyett, hogy akadály volna s hogy sokkal erősebb hatása van a gyermekekre az osztályban, mint bárki elképzelhetné s hogy egy kis rossz ördögből komoly, jó fiút csinált.

- Az ön osztálya, - mondta a vendég - olyan szülőre emlékeztet engem, ki egyetlen gyermekével parádézik. Gondolja csak el: ötven gyám egyetlen kis kutya számára! Hogyan viselkedhetne jobban? Az ön osztályának jószívűsége felér a legnagyobb renddel, bár - biztosra veszem - a jó rend is megvan ott. Nos, nékem van két kislányom, akiknek a jövő héten születésnapit rendezünk. Nővérem hiába töri az eszét, hogy mit csináljunk a vendégek mulattatására. Talán elküldhetné azt a kis lurkót Murphyvel, hogy nálunk töltsen a délutánt? Szívesen adok neki három dollárt.

- Ki ez az úr? - kérdezte Murphy kisasszony az igazgatót, mikor a vendég elment.

- A híres dr. B-, ki az iskolai állapotokat tanulmányozza. Nagyon érdekelte az ön kísérlete. Nemsokára ismét meglátogatja önt.

Murphy kisasszony nem volt bizonyos benne, hogy az igazgató örül a dolognak; de mikor legközelebb bejött osztályába, legelőször is odament Murphyhöz és kezét fogott vele. Azt mondta, kis lányának minden este mesélnie kell a kutyáról, amelyik bottal szájában szalad

körbe az osztályban, kezet fog a papával és ugat a rendőrre. S hogy ő most szeretne új részleteket hallani.

A multság dr. B-éknél nagyon sikerült s utána több szombat délutánra Gyuri és kutyája szomszédos családokhoz voltak szerződtetve. A pénzt, amit így keresett, bankba tették „rossz időkre”, mint Flood úr mondta és az egészséges, boldog, serény Gyuri, aki most „vagyont gyűjtött”, nagyon különbözött a négy hónap előtti piszkos, csintalan, rongyos Gyuritól.

Mikor egy hétfőn Murphy kisasszony leszállt a villamosról, osztályának fele várta. Mihelyt megpillantották, kitört a sírás és jajveszékélés, és időbe került, míg a megzavart tanítónő megértette, hogy druszáját ellopták.

- Mert olyan szép nyakszíjat tetszett adni neki! - sírta szemrehányóan egy kis leány s úgy látszott, ez az általános vélemény és a tanítónő valami olyast érzett, hogy felelős a történetekért.

Hat kis idegen pénzdarabba bevésetett volt egy-egy betűt, úgy, hogy az egész a „Murphy” szót jelentette. A pénzeket bőrszíjra erősítették és egy római érmet akasztottak rá, hogy egyensúlyban tartsa a kutya hivatalos engedélyezési bárcáját. A gyerekek szerint a legszebb dolog volt, amit csak valaha láttak.

Murphy maga kezdetben mélyen gyűlölte az egész készítményt s mikor ráadták, a legnagyobb méltósággal besétált a ruhatárba s az egész tanítási idő alatt ott maradt. De mert nagyon fogékony volt a szép szó és dédelgetés iránt s mert annyira elhalmozták vele, mikor „felöltöztették”, úgy felfuvalkodott, akárcsak egy páva és ragaszkodott hozzá, hogy bejárja az osztályokat, valahányszor nyakszíja rajta volt.

A gyermekek kétségtelenül nagyon túlozva beszéltek a nyakszík értékéről és valaki talán kisértésbe esett; bármint volt is, Murphy eltűnt az osztályban pedig nagy volt a szomorúság.

A tanítónő szeme vörös volt, a kis lányok egész nap bánatosak voltak, a fiúk meg úgy beszélgettek a csendes foglalkozás alatt, mintha valaki meghalt volna.

Egy kis optimista azt mondta:

- Ó, visszakapjuk, meglátjátok, hogy visszakapjuk. Szüleink mind beszélni fognak róla; az iskola-udvar rendőre megmondja majd mind a többi rendőrnek és biztos vagyok benne, hogy visszakapjuk.

Úgy látszik, e reménykedő kis léleknek vidító hatása volt s a nap vége felé egyáltalán nem látszott kétségesnek, hogy Murphy megkerül. Sőt már tervezgették, hogyan díszítsék fel az asztalát. Ám a nap véget ért s az elveszett kedvencnek nyoma sem volt.

Gyuri az utcákon bolyongott, oly halaványan, mint a kisértet. Flood úr pár napra kapust bérelt, hogy szívvel-lélekkel a keresésre adhassa magát. Leonard tanfelügyelő úr eljött, hogy kifejezze részvétét az ötödik osztálynak és azt mondta, valahány osztályt meglátogatott, mindenütt beszélt a kutyáról és a gyermekek átkutatják az utcákat.

Azonban a hó vége felé minden remény kihalt és bizonyosnak látszott, hogy a kutya nincs a városban.

De egy szép napon küldönc-fiú jött be és a levélben, melyet hozott, ez állott:

- Küldjék Murphy gazdáját a Madison és State-utca északkeleti sarkára.

Természetesen a gyermekek mind el akartak menni; de minthogy Gyuri volt a kutya egyetlen elismert gazdája, hát csak ő ment el.

Nagy rivalgás támadt, mikor Gyuri karján valamit hozva, felbukkant az utcán, és milyen rohanás és tolongás, mikor belépett az osztályba! De, sajnos, oly gyorsan sírásra változott az öröm! Murphy nem a négy hét előtti Murphy volt. Sáros volt, sovány, riadt és beteg; és, mintha rémülten visszaretent volna volt játszótársaitól. Mikor a tanítónő karjára vette, a kutya megpróbálta mancsát nyaka köré tenni, de nem volt ereje hozzá.

Könnyek közt beszélte el Gyuri, hogyan találták meg. A kövér rendőr a város egyik legforgalmasabb utcasarkán sáros, elhagyatott kutyát pillantott meg, mely egy épület előtt két hátsó lábára állva láthatóan valami trükköt próbált véghez vinni. Két-háromszor előre bukott, de aztán egy pillanatra „hapták”-ban ült. A rendőrnek hirtelen eszébe jutott, hogy a rendőrség központjából parancsot kaptak egy göndör, barna kutyára vonatkozólag, mely a Murphy névre hallgat. Odaszólt a kutyának: - Te vagy Murphy? - A kis teremts oly gyorsan nézett fel, hogy a rendőr biztosra vette, hogy az iskola-terem elveszett kedvencét találta meg.

Üzent a központba s a kutyát egy olasz fiúnak adta őrizetre, ki ott a közelben ujságot árul. A fiú próbálta megetetni, de semmit sem akart elfogadni s új szállásadója félt, hogy nem éri meg a reggelt.

Szegény Gyurit nagyon megrémítették e szavak, de a kis optimista ismét előkerült és azt tanácsolta:

- Meleg tejet, mint mikor kis kölyök volt.

S mihelyt ezt megtették, a kutya éledni látszott.

Két hét múlva visszakerült asztalához, de valahogyan sokáig mintha kicserélték volna. Míg azelőtt udvariasan mancsát nyújtotta mindenkinek, aki bejött, most összekuporodott minden idegen láttára; s mikor egyszer valami javítás folyt az osztályban, a világért sem feküdt volna le másutt, mint a dobogón a tanítónő asztala mellé, míg csak az emberek el nem mentek. Mindenki szerette volna tudni, mi rombolta szét Murphynek az emberi nembe vetett bizalmát és milyen tapasztalatokon ment át, - a gyermekek pedig mulatságból dolgozatokat írtak Murphy kalandjairól. Abban azonban mindenki egyetértett, hogy rosszul bántak a kutyával és hogy „szégyen, gyalázat” valakinek a kutyáját bántani s hogy ők egész életükben jók lesznek „a néma állatokhoz, melyek sem lakásukat, sem egyebet nem tudnak megmondani”.

Szerencsétlenségre a nyakszíjat sohasem találták meg.

S most, miután Gyurinak otthont, barátokat és bank-betétet szerzett, és visszaadta Murphy kisasszony lelkinugalmát, és megtanított ötven gyermeket az állatok iránti jószág értékére, és mulatságot szerzett az egész osztálynak, sok külső barátját nem is említve, ott hagyhatjuk Murphyt az iskola-teremben sétálgatva, hol csak akkor boldog, ha segíthet, még ha jóindulatú igyekezetében olykor többet árt is, mint használ.

A LEVÉL-ZSÁKOK GAZDIJA.

Vagy tizenhat év előtt, zord őszi napon, kis kutyakölyök mászott be Albany (New-York állam fővárosa) postahivatalának épületébe, hogy ott meleget és biztonságot találjon. Otthontalan, éhes kis fickó volt, reszketett a hidegtől s már csak az, hogy fedél alatt van, boldogságnak látszott az utcához képest.

Mindenki el fog foglalva a maga dolgával és senki sem vette észre őt. A kis hontalan kutya felbátorodott és egyre beljebb merészkedett a melegbe és kényelembe. Valaki kinyitott egy ajtót s ő besurrant. Egyik sarokban egy halom bőrzsák hevert levéllel tele; felkuporodott közéjük és elaludt.

Mikor reggel a postások bementek a zsákokért, ott találták. Nem tudta megmondani nekik, honnan jött, de farkának csóválása és barna szemének esdeklő tekintete világosan beszélt: - Kérlek, hadd maradhassak itt! - És hagyták.

Akkor délben egyik postahivatalnok ebédjével egy üvegben kis levest hozott a kis kutyának, másnap pedig egy jószívű postás egy darabka sülttel vendégelte meg.

A napok multak és senki sem jött, hogy visszakövetelje. Sem ő nem csavargott el új szállásról. Tetszett neki új otthona, bármilyen lehetett is az előbbeni és ott szándékozott maradni. Mikor egyik ember a másik után bejött és meglátta, mindenik megkérdezte:

- Kié ez a kutya?

S akkor a postahivatalnok tréfából meglegyintette és azt mondta:

- Gazdi, Gazdi, ki a te gazdád?

Egy idő múlva mindenki Gazdinak hívta.

A jó bánásmódtól Gazdi igen gyorsan nőtt és nemsokára nagyon bölcs és értelmes kis borzeb lett belőle. Az első éjszakától kezdve nagyon megszerette a levél-zsákokat, melyeken aludt. Gyakran tünődött rajta, a maga kutyamódján, vajjon hova mennek, mikor feldobják őket a kocsira és elviszik. Egy nap elhatározta, hogy velük megy és megnézi; hát mikor a kocsis felugrott magas bakjára és elhajtott, Gazdi utána baktatott. Látta, amint a zsákokat a vasúti kocsiba hajították s mikor jó alkalom nyílt rá, maga is utánuk ment. Senki sem látta, senkinek sem hiányzott; de Gazdi és a levél-zsákok régi barátok voltak s nem félt velük menni, bárhová mennek is. Nemsokára kezdték kifordítani a zsákokat és ráakadtak; ott aludt a zsákok közt, éppen úgy, mint azon az első napon a hivatalban. Olyan emberek voltak, akik tudták, Gazdi kicsoda és honnan jön, hát vigyáztak rá és visszavitték hazatérő utazásukon.

De Gazdi rájött a levél-zsákok titkára. A vasút állandó rázása sem volt kedve ellenére, sem az a figyelmesség, amellyel bántak vele. Nemsokára ismét elutazott. Ez alkalommal több hétig távol volt és Albany-ban lakó barátai azt hitték, soha többé nem látják; de egy reggel besétált, kissé soványabban és kissé kócosabban, de nagyon okosnak és boldognak látszott. Bár örült, hogy ismét otthon van, nyilván igen élvezte az utazást. Természetesen csak találgatták, hol lehetett, de úgy gondolták, messze járhatott. Barátai féltek, hogy ismét elutazik és talán elvész, hát gyűjtést indítottak és vettek neki egy nyakszíjat. A szíjon ez a felírás volt:

*Gazdi
Albany Postahivatala
Albany, New-York*

E szíjra kártyát erősítettek, melyben kérték a vasúti postatisztekét, hogy ha útközben találkoznak vele, akasszanak rá kis fémlapot, mely megmutatja merre járt.

Nem sokkal ezután Gazdi ismét eltűnt. Utazási módja az volt, hogy felugrott az első vasúti mozgó-postára, melyet talált s ha az elérte rendeltetési helyét és kiürült, felszállt egy bármilyen másikra, amely éppen az állomáson indulásra készen állt. Ha valamikor belefáradt és szeretett volna hazamenni, senki sem tudott róla; és mert nem tudta megkérdezni az utat, nem tehetett egyebet, mint hogy egyre tovább és tovább ment.

Mindenféle helyekre eljutott. Némely napokon jószívű postahivatalnokok jó ebédet adtak neki, a következő napon talán semmit se kapott, de Gazdi nem bánta, hacsak megvolt az izgalom és változatosság.

Elment Chicagoba, Cincinnatiba és Saint Louisba és mindenütt bárcát akasztottak a nyakszíjára. Azután tovább ment Salt Lake Cityn át Kaliforniába és onnan Mexikóba. Mexikóban egy mexikói dollárt akasztottak a nyakába. Innen feljött a délvidéken át s végül elérte Washingtont. Nyakszíja telistele volt kis fémlapokkal és bárcákkal és szegény Gazdi megunta a súlyos terhet nyaka körül. A főpostamester meglátta és megsajnálta. Egy nap magával vitte és szerszámot csináltatott neki; aztán leszedte nyakszíjáról a szolgálati jelvényeket és szerszámjára erősítette, mint a képen láthatjátok. Ha jól megnézik, felfedezitek a mexikói dollárt is.

Gazdi nem időzött sokáig Washingtonban; ismét útnak indult, új felszerelésével. Minél tovább ment, annál több bárcát kellett vinnie s terhe annál súlyosabb lett. Végül maguk a függelékek két fontnál többet nyomtak és szegény Gazdi belefáradt, hogy e sok fityegőt magán viselje.

Egy bostoni postatiszt meglátta és megsajnálta, mint már előbb a főpostamester; hazavitte magával és levelet írt Albany postamesterének s ebben elmondta a kutya bajait. Üzenet jött vissza, hogy vegyék le a kutyaszerszámot, amint van és küldjék el nekik. Ezt meg is tették és a szerszám függelékeivel együtt bármikor látható Albany postahivatalának épületében, hol Gazdi arcképével együtt üvegszekrényben őrzik.

Egyik utazásán eljutott Gazdi Montrealba, Kanada legnagyobb városába és megtörtént, hogy a levél-zsákokat követte a postahivatalba, ott pedig megfogták, elzárták és levelet küldtek Albanyba, hogy a hivatalnokokat tudassák a kutya hollétéről.

Válasz érkezett, hogy bocsássák el, a kutya majd vigyáz magára. A kanadai postamester azonban vonakodott kiengedni, míg a tartási és gondozási költséget meg nem fizetik, amely összesen két és fél dollárra rúgott. Régi barátait adakozásra szólították fel és elküldték a pénzt, Gazdi pedig megszabadult.

Az Egyesült-Államok postaszolgálatában mindenki ismeri, s talán mikor legközelebb el látogat Kanadába, már ott sem lesz idegen.

Gazdi ír és skót borzerek keresztezése. Bundája rövid, szürke és göndör. Gyönyörű, értelmes, barna szemei vannak, de bolyongásai közben elvesztette jobb szeme világát, talán tüzes szikra által.

Míg kutyaszerszámját és vasúti érdemrendjeit viselte, megjelenése egészen rendkívüli volt; de vagy két év előtt lemondott a szíjakról és érmekről és most semmi sem különbözteti meg más szürke korcs-komondoroktól.

Én egy barátomtól hallottam Gazdiról, ki utazásain találkozott a kutyával; de mikor tavaly nyáron künn sátoroztunk, meg is ismerkedtem vele. Társaságunk egyik tagja vasúti postatiszt volt és amikor tanyánkra indult, Gazdi megjelent mozgó-postáján. Barátomnak sikerült elcsalni a kutyát táborozó helyünkre. Úgy látszott eleinte, hogy Gazdinak tetszenek a tágas mezők és időnként élvezettel mártotta meg magát a tengerben. Hanem két nap és két éjjel elég volt neki. Harmadnap reggel eltűnt.

Reggel félhétkor Gazdi még táborunkban volt, de híre jött, hogy félkilenckor Bostonban az ógyarmati állomáson látták. Bizonyára elérte az első hajót, mely a városba indult és ott egyenesen a vasúti állomásra ment.

Hogy most hol van, nem tudom; és ha ma tudnám is, pár nap múlva félúton lehet Kaliforniába. A levél-zsákoknál van otthona és semmi sem birhatná rá, hogy személy-kocsiban utazzék. De még soha semmi szerencsétlenség sem ért oly vonatot, amellyel Gazdi utazott és a mozgó-posta emberei szinte már úgy néznek rá, mint valami „talizmán”-ra.

GAZDI, A POSTAHIVATAL KUTYÁJA.

Mindnyájan tudjátok, hogy Gazdi az a különös utazó kutya, amely semmit sem szeret annyira, mint vasúton a levél-zsákokkal bejárni északot és délt, keletet és nyugatot. Utazott Alaszkától Texasig, Új-Skóciától Floridáig, Pennsylvaniától Missouriiig - félreruccanásokkal és megszakításokkal, mikor éppen vagy pihenni, vagy táplálkozni támadt kedve.

Mint hallottátok, New-York államnak Albany nevű városában csatlakozott először a postai szolgálathoz. Vagy magától tévedt be, vagy valami fiú hagyta ott, kit a postára küldtek. Mint-hogy nem levél volt, sohasem tették közhírré és sohasem követelte senki.

Gazdi családfájával nem érdemes kérkedni; alapjában véve az, amit korcsnak neveznek, de valami tisztább vér nyomai is látszanak rajta. És nem is szép kutya, de kitűnő tulajdonságai vannak és jóságos meg értelmes.

Mikor Gazdi rájött, hogy ő olyan csomag, amelyért nem jelentkezik senki, nem kezdett el nyöszörögni, ugatni vagy attól félni, hogy nem szívesen látják, hanem igyekezett megkedveltetni magát és barátokat szerezni. Látva, hogy az Egyesült-Államok kormánya hajlandó kényelmes szállást adni néki, Gazdi örömmel elfogadta. És most, bármily messze utazzék is, mindenütt úgy ismerik, hogy ő „Gazdi, Albany postahivatalának kutya”, és mindenütt a posta-szolgálat népszerű tagjának tekintik.

- Honnan tudja, hogy Gazdi elutazott? - kérdeztem azt az embert aki különösen szívén viseli Gazdi ügyeit.

- Nos, mikor a macska bejön a hivatalba, tudjuk, hogy Gazdi távol van, - válaszolta. - És a kutya annyit van távol, hogy a macska csak ritkán kénytelen kivonulni.

- Mondja el kérem, hogyan fog hozzá az utazáshoz. Tudja Gazdi, melyik a mozgó-posta?

- Hogy tudja-e? Hát természetesen tudja. Úgy ismeri a mozgó-postát, akár csak a postatisztekét. Mikor a postát kiküldik az állomásra, Gazdi felugrik a kocsiba és ott marad, míg csak az utolsó zsákot fel nem dobják a vasútra. Ha kedve kerekedik elutazni, ő is beugrik: „Isten veled”-et ugat és elmegy. Ha már egyszer a vonaton van, akkor az út mentén fekvő hivatalok tisztjeinek vendége.

Szép ezüstös nyakszíjat hord evvel a felírással: „Gazdi, Albany Postahivatala, Albany, New-York”, és gyakran küldenek vele könyvet, amelybe bejegyzik látogatásának helyeit; és e könyv nagyon érdekes dolgokat mesél.

Az első bejegyzés: „Új-Westminster, Brit-Columbia.” Azután jön: „Seattle, Washington tartomány.” Utána Gazdi Portland postahivatalának vendége volt Oregon tartományban, majd Minnesota tartományban találjuk, Hardacre városában, melynek neve alatt e sorok következnek:

*Nincsen csak egy Gazdi,
Aki itten ül;
Hagyjátok tovább is
Békén s egyedül.*

Mikor Bozeman-ban volt, Montana államban, s azt hiszem, kissé hazavágyódott, ezt a levelet írták helyette otthoni jó barátainak:

„Kedves Rokonaim, tegnap este épen és egészségesen érkeztem ide Spokane-ból. Holnap Helena-ba, Montana fővárosába, utazom. Húsz érem van a nyakszíjamon, kövér vagyok és jól érzem magamat. E hó 4-én indulok Keletre. Nagyon örülni fogok, ha titeket mindnyájatokat viszontláthatlak. Üdvözöl barátotok

Gazdi.”

A Michigan állambeli Detroit a következő kis fűzfaverssel működött közre:

*Amint látod, Gazdi csavarogni szeret,
Hát jól vendégszolgálsz meg, aztán menjen veled.*

Baltimore a következőt fűzte hozzá:

*Volt egyszer egy kutya, ki elszánta magát,
Hogy ő beutazza szép nagy Amerikát;
Most tinálatok van: küldjétek majd tovább.*

Seattle-ben olyan jó dolga volt, hogy ott maradt sokáig. Igazán, leugrott a mozgó-postáról és visszatért még egy jó időre. Egyik bámulója kék szallagot kötött nyakszíjára.

Georgia állam fővárosában, Atlantában, a „Vasúti Alkalmazottak Szövetsége” levelet írt:

„Gazdit megünnepeltük itt. Miután beleegyezett, hogy ül a fényképésznek és válaszolt különböző kérdésekre, éremmel díszítettük fel, melynek felirata: „Üdvözlés a V. A. Clubjától”, és a tagok ölben vitték ki a vonathoz.”

Gazdi legfőbb diadaljelvényei közt ott van a főpostamester pecsétjének másolata. San Franciscóban egy kaliforniai pénzből készült bárcát kapott.

A postatisztek mindenütt magasztalják Gazdit. Egyikük azt írja:

„Gazdi kitűnő útitárs. Ha olyan állomásra érkezünk, hol a vonat „húsz perc üdülésre” áll meg, leugrik, beszél az állomásra és csontért ugat. Mikor a csengő „beszállani” csenget, ő a legelső a vonaton.

Meg tudja különböztetni a sínkeresztezések és az állomások előtti sípolást: míg az előbbit semmibe sem veszi, az állomás sípjelére felkel és készülődik. Elfoglalja helyét a kocsik közti összekötő hídon, megvárja, hogy ledobják a postát, aztán visszamegy lefeküdni a levél-zsákokra.”

Szóba került, hogy Gazdit összes érmeivel elküldjék a chicagói világkiállításra és biztos vagyok benne, hogy érdemeiért első díjat kapott volna.

Egy san-franciscói kutyakiállításon igen szép ezüstérmét kapott, mint „A világ legnagyobb utazó kutyája”.

De e kis kutya nem csupán különlegességénél fogva érdekes. Hűséges barát és társ. Azt beszélnek, hogy különböző alkalmakkor fáradt és elcsigázott postatisztek, kik az állomásokról megfélemlítve elaludtak, Gazdi ugatása ébresztett fel és emlékeztetett rá, hogy ledobják a levélzsákokat.

Gazdinak sohasem „állták útját” vonatrablók, de nem egy összeütközésnél jelen volt. Mindamellet egyike szeme világának elvesztésén kívül a kutya még igen erős és egészséges.

Bolyongásairól hallottatok, most halljatok hazaérkezéséről.

Mikor Albany postahivatalába ér, farkcsóválva sétál be és arca ragyog az örömtől, hogy ismét otthon van. Odamegy jó barátjához, aki gondját viseli, hozzádörgölőzik és a kezét nyalja. Így kíván jóreggelt minden hivatalnoknak, „hogyan van”-t csóvál a farkával, aztán visszatér arra a

helyre, melyet hónapok előtt elhagyott, lefekszik és órákig alszik. De az első üdvözlés után nem szokott bizalmaskodni.

Míg Albanyban van, mindig ugyanabba az étterembe jár a postahivatal közelében és gondosan kiválogatja a felkínált eséséből a néki legjobban tetsző csontokat. Minden nap ugyanabban az órában érkezik oda. Ha az étterem nem tud néki olyan esést adni, amelyet Gazdi keres, átmegy szemben egy szállodába, ahol biztosan kap ebédet.

Massachusetts állam Lawrence nevű városából levél jött attól a fényképésztől, aki Gazdit levette; elmondja, mint viselkedett a híres kutya, mikor fényképezéshez ült. Először körbe szaladt a műteremben s úgy látszott, szeretne kiszabadulni. De mihelyt látta, hogy postásakat tesznek oda számára, nyughatatlansága tüstént megszűnt és kitűnően tartotta magát.

- Semmi fáradságomba sem került, hogy annyi felvételt csináljak, ahányat csak akarok, amíg a zsákon ült, - írja a fényképész.

A fényképész azt is elbeszéli, hogyan tartogatták a lawrence-i levélhordók batyubáljuk vonzóerejével Gazdit, ki vagy két héttel annak megtartása előtt érkezett hozzájuk. A kutya nagyon érdekelte a vendégeket, de - bár vendéglátói nagyon jól bántak vele - mogorva lett, mielőtt még ott-tartózkodása véget ért, mert nem engedték vonatra szállni.

Gazdi nem szereti, ha beleavatkoznak a dolgaiba és „nagy lármát csap”, hacsak nem engedik felszállni az első vonatra, mely elhagyja az állomást. Avval természetesen nem törődik, hogy hova megy; de ha véletlenül elhagyja a közvetlen vonalat, a postatisztek szeretik olyan helyre küldeni, hol barátaik megtalálhatják.

A fényképész azt is elmondja, hogy mielőtt Boston egyesített állomása felépült, Gazdi éjfélkor vagy bármely más órában átment a városon és kis kirándulásokat csinált magában, de mindig pontosan visszajött indulás előtt.

Mikor Gazdit lefényképezték, csak kevés jelvény volt rajta, - a többit leszerelték. A kutya nyakszíja tele van és eredeti szerszáma is tele van. Gazdi megbecsüli nyakszóját és tudja, hogy az mutatja őt be olyan posta-alkalmazottaknak, kik még nem ismerik. Nyakszíja könnyen lehúzható és Gazdi megengedi, hogy levegyék és megvizsgálják; de miután elegendő időt adott barátainak, hogy tanulmányozzák jelvényeit, bárcáit s az egyéb függelékét, nagyon világosan kimutatja, hogy szeretné visszakapni.

Egyszer a hivatalnokok éppen legújabb jelvényeit tekintették meg, miközben a postavonat beérkezett, hát letették a nyakszóját, hogy elintézzék a postát. De a kutya nem volt hajlandó otthagyni nyakszóját, hanem átdugta rajta az orrát és felhúzta egyedül. Mikor a hivatalnokok értesültek cselekedetéről, gyakran megisméltették, hogy bemutassák barátaiknak Gazdi ügyességét.

GAZDI UTAZÁSA A VILÁG KÖRÜL.

Emlékeztek, hogy Gazdi beutazta Észak-Amerikának csaknem minden posta-vonalát s hogy azt a talán vékányi vagy talán még több jelvényt és érmet, melyet útközben barátaitól kapott, Washington postai ügyosztályában őrzik.

1895-ben, mikor éppen egy alaszakai kirándulásról érkezett vissza, meglátogatta Washington államban Tacoma postamesterét, és egy szép napon lekutyagolt az ázsiai gőzös rakodó-partjára, hol a nagy hajó éppen rakományát vette fel.

Gazdira láthatóan nagy hatással volt a hajó mérete és szépsége és oly világosan kifejezte azt a kívánságát, hogy fel akar szállni rá, hogy elhatározták: gyors világkörüli útra küldik s ha lehet, rekordot javíttatnak vele. S így 1895 augusztus 19-én barátai elbúcsúztak tőle, amint átsétált a kitűnő Viktória-kikötő hídján; a hajón pedig vendéglátó gazdája, Panton kapitány, üdvözölte.

Hitel-levelei úti-táskájában voltak, azonkívül magával vitte takaróját, fésűjét és keféjét, éremmel teli kutyaszerszámját estélyi öltözékül és ajánlóleveleket a világ posta-hatóságaihoz. Mikor a gőzös kihátrált a műrévből, száz meg száz ember integetett Gazdinak és szerencsés, boldog utazást kívántak néki. Így kezdődött az útja.

Gazdi nemsokára a legénység kedvence lett és eseménytelen utazása után, október 3-án megérkezett Yokohamába. Itt a hivatalnokok nem kis kíváncsisággal vizsgálták meg podgyászát, mert Japánba még sosem érkezett olyan előkelőség, kinek annyi kitüntetése lett volna, hogy kénytelen volt azokat külön táskában vinni magával! Azt következtették belőle, hogy vagy nagyon magasrangú kutya Gazdi, vagy nagyon előkelő személyiség tulajdona, és gyorsan tudósítást küldtek róla öfelsége, a mikado, számára.

Pár nap múlva egy hivatalnok tisztelgett Gazdinál és átadott néki egy útlevelet, melyen rajta volt a mikado pecsétje, Amerika kutyautazójához volt intézve és igen virágos nyelven engedélyt adott rá, hogy meglátogassa az ország belsejét. Néhány olyan kikötés volt benne, melyeket Gazdi minden bizonnyal teljesített volna, ha elmegy erre a kirándulásra.

„Az útlevél tulajdonosát nyomatékosan figyelmeztetjük, - így kezdődtek a kikötések - hogy szigorúan tartsa meg a japán kormány rendeleteit, melyek japán betűkkel az útlevél hátára vannak nyomtatva, angol fordításukat pedig itt adjuk: és elvárjuk és megkívánjuk tőle, hogy szófogadón és békésen viselkedjék a japán hatóságokkal és a japán néppel szemben.”

Az útlevél azt is megtiltotta néki, hogy „lőháton jelenjen meg tüzesetnél”; intette, hogy ne firkáljon „templomokra, oltárookra vagy falakra” és udvariasan kérte, hogy „ne hajtson keskeny utcákban túlságos sebességgel”...

De nem volt idő kirándulásokra, mert Gazdi - miután több tisztviselővel megismerkedett - elhajózott Yokohamából és október 9-én Kobé-ba érkezett, hol a császártól érmekeket és új útlevelet kapott. Október 19-én Maji-ban volt, október 26-án Sanghai-ban és október 31-én Fu-Csau-ban, ahol szintén több érmet kapott és ünneplésben részesítették. Híre megelőzte és Fu-Csau kikötőjében meghívást kapott, hogy látogassa meg az Egyesült-Államok Detroit nevű cirkálóját, mely ott horgonyzott. A szép hadihajó kikötő-hídján a tengerész-katona egyszer csak csodálkozva látta, hogy egy felrendjelezett bozontos kutya jön fel a hágcson, farkát csóválva s avval a nagy örömmel, melyet minden hazafias amerikainak ki kellene mutatni külföldön a csillagos-sávós lobogó láttára. A matróz szinte nevetett, mikor Gazdi a fedélzetre lépett és úgy odaszaladt az egyik tiszthez, mintha egész életében ismerte volna.

Gazdi a tiszti-étteremben ebédelt, aztán a matrózokkal evett és hozzákezdeni sem tudnék, hogy elmondjam, mennyi jóban volt része. Mikor ismét Yokohamába tért, néhány fonttal többet nyomott, mint útja kezdetén és bátorodom azt állítani, hogy a Detroit cirkáló kékrűhás legénységével töltött időnek valami köze van ehhez. Mikor búcsút mondott honfitársainak, a hajó rendszallagjával tisztelték meg és a Detroit parancsnok-helyettesétől ajánló levelet kapott az ázsiai hajóraj többi tisztjeihez.

Fu-Csau-ból Hongkong-ba hajózott, hol szerencsétlenségére feltartóztatták és megakadályozták abban, hogy világműri útján rekordot teremtsen. Itt meglátogatta a konzulátust, körbe járta a gazdag tea- és selyem-kereskedőket, sok különös kínai pénzt kapott s ezeket nyakszűjára akasztották. Kína császáratól útlevelet kapott, melyen rajta volt a királyi korona és a sárkány s amely megengedte neki, hogy az országot beutazza. De Gazdi nem ment e városon túl s a félsziget és keleti gőzös oly sok hivatalos formassággal nehezítette meg elutazását, hogy Panton, a Viktória kapitánya, végül elhatározta, hogy visszaviszi az utazó kutyát a japán Kobé-ba; s végül ebből a kikötőből hajózott New-Yorkba a Port Phillip gőzöshöz, Grant kapitány vendégként.

Gazdi nemsokára mindenkit ismert a hajón, tagja volt mind a jobboldali, mind a baloldali hajóórségnek, és megebédelt az étteremben és a matrózokkal is. Singapore-ban kiszállt egy tiszttel a bennszűlöttek csodálkozására, kik rendjeleiből azt következtették, hogy magasrangú személyiség. Azt mondják, a bennszűlött kutyák közül néhány bizalmatlanul nézett rá és nem egyszer előrontottak keskeny utcákból és megrohanták a yankee kutyát, de nincs feljegyezve, hogy Gazdi valaha vereséget szenvedett volna. November 30-án indultak el Port-Said-ból, hol több bennszűlött kutyát megszalasztott; és a Szuezi csatornán végig nem kis feltűnést keltett a különböző hajók és postai hatóságok körében. A hivatalnokok közül sokan valami emléket adtak Gazdinak.

Végül eljutottak Algirba és meglátogatták azt a furcsa kikötőt, hol törökök, nubiaiak és egyéb fajtájúak ámulva néztek Gazdira. Meg-megérintették kitüntetéseit, néhányan pedig - bár talán nem is értették, hogy miért - érmekeket akasztottak nyakszűjára, melyeket ekkép az amerikai népnek küldtek. December 15-én Gazdi elérte Szent Michaels-t, az Azori-szigetek gyönyörű kikötőjét és néhány órát töltött ott.

Az Azori szigetektől az Atlanti-océánon át viharos volt az út; de semmi jel sem mutatta, hogy Gazdi ne érezné jól magát bármilyen időben is. A Port Phillip kémelője végül megpillantotta a szárazföldet és néhány óra mulva Gazdi podgyászát megvizsgálták a fináncok, kik még sohasem látták a diadal jelvények ilyen választékát; de mikor hitelleveleiket meglátták, úgy döntöttek, hogy ez az érem- és jelvény-gyűjtemény, noha tekintélyes mennyiségű fémeket képvisel, személyes podgyász, tehát átengedendő.

Mint minden kiváló személyiséget, Gazdit is hirlapírók fogadták és „meginterviewolták” s a táskányi kitüntetésből és levélből félig-meddig tudták is, mi történt vele; megérkezésének hírére pedig a következőképen sürgönyözték meg a tacomai ujságoknak:

„Gazdi, a postahivatalbeli kutya, befejezte földkörűli útját és megérkezett Kinából. Jelenleg vesztegár alatt van. A gőzös ma révbe fut és Grant kapitány elviszi a kutyát a postára és azonnal útnak indítja nyugat felé.”

El lehet képzelni, hogy ez a hír nem csekély érdeklődést keltett a tacomai gyereksereg körében és Gazdi volt az óra hőse.

Gazdi december 23-án érkezett meg New-Yorkba. Tüstént elvitték a postahivatalba s miután barátai rövid fogadtatást rendeztek számára, ismét útnak indult a Newyorki Központi Vonattal Tacoma felé, melyet öt nap mulva elért s így 132 nap alatt befejezte földkörűli utazását - ez pedig gyors menetű utazás olyan kutyához képest, mely annyi érdeklődést kelt. Gazdit százan

meg százan meglátogatták, fiatalok és öregek, s mert oly általános volt a kívánság, hogy láthassák, a postamester nyilvános helyen kiállította és több mérföldnyi körzetből mindenki megismerkedett vele.

Utja végén Gazdi kétszáznál több jelvényt, érmet és bizonyítványt csatolt gyűjteményéhez és ma minden valószínűség szerint ő a legismertebb és legáltalánosabban népszerű kutya a világon.